

NVAO Toets Nieuwe Opleiding

Paneladvies

Hbo-ma Neurorevalidatie

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

8 november 2008

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Inleiding en verantwoording	6
2.1	Werkwijze panel	6
2.2	Opbouw paneladvies	7
3	Beschrijving van de opleiding	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Profiel instelling	8
3.3	Profiel opleiding	8
4	Beoordeling per onderwerp	11
4.1	Doelstellingen opleiding	11
4.2	Programma	15
4.3	Inzet van personeel	24
4.4	Voorzieningen	27
4.5	Interne kwaliteitszorg	29
4.6	Conditie van continuïteit	32
5	Overzicht advies	35
	Bijlage 1: Samenstelling panel	36
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	38
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	40
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	42

1 Samenvattend advies

De aanvragende instelling heeft een Informatiedossier aangeleverd dat door de NVAO in voldoende mate geschikt werd bevonden om inhoudelijk te worden beoordeeld door een panel van deskundigen. Die inhoudelijke beoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van de kwaliteitscriteria die het 'Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs' daarvoor aanreikt.

Het informatiedossier en de nader - ter gelegenheid van het locatiebezoek - verstrekte schriftelijke en mondelinge informatie hebben het panel van deskundigen in staat gesteld om tot de volgende, weloverwogen beoordeling van de voorgedragen opleiding te komen.

De **doelstellingen** (in termen van beoogde eindkwalificaties) zijn domeinspecifiek te noemen in de zin dat ze in samenspraak met het werkveld zijn ontwikkeld en geformuleerd. Het panel heeft in dat verband wel moeten vaststellen dat niet alle suggesties en wensen van het werkveld zijn gehonoreerd (zo opteert de instelling voor een minder zware selectie dan het werkveld zou willen en heeft de instelling de duur van de opleiding vooralsnog op twee jaar vastgesteld, waar het werkveld zich voorstander heeft betoond van een cursusduur van drie jaar). Maar aan de consensus over de eindtermen van de opleiding en de gebleken maatschappelijke behoefte aan het curriculum, zoals voorgedragen, doet dat niet af.

Het curriculum veronderstelt tenminste bachelorniveau als instroomvereiste en bouwt van daaruit verder aan verdieping en verbreding van competenties die typerend zijn voor wat een master wordt geacht te kunnen. Het gaat daarbij met name om het vermogen tot een multidisciplinaire aanpak van problemen, een kritische onderzoekende attitude en de competentie tot gewogen oordeelsvorming.

Het programma leidt professionals op die als zelfstandig en leidinggevend beroeps-beoefenaar in de zorgsector werkzaam zullen zijn, voornamelijk op het vlak van implementatie van bevindingen uit neurowetenschappelijk onderzoek alsmede als initiator /projectleider van zorgvernieuwing ten aanzien van de revalidatie van patiënten met neurologische aandoeningen.

Het **programma** en het daaraan ten grondslag liggende didactische concept kwalificeert het panel als origineel en uniek. Dat geldt ook voor de (veelheid van) gekozen werkvormen en de integrale wijze van toetsing. Werkvormen en wijzen van toetsing sluiten zeker ook goed aan bij het didactisch concept waarvoor gekozen is.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn adequaat en aantoonbaar vertaald in leerdoelen van de programmaonderdelen.

Het panel meent dat de instelling op overtuigende wijze en met kracht van argumenten duidelijk heeft weten te maken dat de opleiding studeerbaar is. Het panel heeft begrip voor het standpunt van de instelling dat zij niet opteert voor een opleiding gespreid over drie jaar (zoals gesuggereerd door de werkveldcommissie). Het panel meent dat niet op voorhand moet worden afgezien van de stimulans die uitgaat van de beperkte studieduur van twee jaar. Als de praktijk mocht blijken uit te wijzen dat een langere studieduur meer aangewezen is, kan daar altijd nog toe worden besloten.

Op het punt van de ontwikkeling van beroepsvaardigheden bestond bij het panel aanvankelijk enige twijfel of het programma wel waar kon maken wat het in het vooruitzicht lijkt te stellen, namelijk dat de op te leiden master zich in de studie ook bekwaamt in het diagnosticeren en behandelen in elk van de disciplines (ergo- en fysiotherapie, logopedie en verpleegkunde) die het programma omvat. Uit de gesprekken met het werkveld en de

programmaverantwoordelijken is voor het panel uiteindelijk komen vaststaan dat bij de oriëntatie op de andere dan de 'eigen' discipline de nadruk vooral ligt op cognitieve facetten en niet op manuele technieken en behandelwijzen. Studenten moeten de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van diagnostiek en behandeltechnieken uit de literatuur voor de eigen setting weten te vinden en begrijpen, maar zij behoeven deze tijdens de opleiding niet zelf te beoefenen. Met die wat minder ambitieuze invulling van wat het programma aan beroepsvaardigheden beoogt te ontwikkelen, kan het panel instemmen.

Het panel is van oordeel dat de toelatingseisen en de wijze van selectie realistisch zijn en recht doen aan het niveau van de opleiding. Het panel heeft er begrip voor dat de instelling hier wat minder strenge eisen wenst te hanteren dan het werkveld voorstaat, vanwege het belang dat zij hecht aan een zo gedifferentieerd mogelijke samenstelling van de tutorgroepen. Enige soepelheid in de hantering van de toelatingseisen kan daartoe onder omstandigheden geboden zijn.

Het onderwerp '**inzet van personeel**' waardeert het panel over de hele linie als voldoende. De kwantiteit van het in te zetten personeel is toereikend om de opleiding te kunnen starten en te continueren. De kwaliteit van de in te zetten docenten is goed, 40% van hen is gepromoveerd. Positief waardeert het panel ook het feit dat de instelling haar personeel stimuleert tot en faciliteert bij het doen van promotieonderzoek. Datzelfde geldt voor de kwaliteitsbeoordeling waaraan de instelling het in te zetten personeel onderwerpt en de consequenties die de instelling daaraan bereid is te verbinden.

De materiële **voorzieningen** voldoen aan de daarvoor geldende eisen, terwijl ook de studiebegeleiding en de informatievoorziening van een adequaat niveau zijn. De instelling stelt voldoende onderwijsruimten en faciliteiten beschikbaar om de opleiding te kunnen aanbieden, en voorziet in adequate mate in leerondersteunende voorzieningen, waaronder de algemene ICT-faciliteiten, de audiovisuele middelen en de mediathecaire voorzieningen. Die voorzieningen zijn van goede tot uitstekende kwaliteit, met name de mediatheek munt uit in kwaliteit en outillage.

De HAN beschikt hogeschoolbreed over een beproefd intern **kwaliteitszorgsysteem**. Het (concept) Kwaliteitszorgplan dat door de faculteit GGM op basis daarvan is uitgewerkt ziet er doordacht en op de voorgedragen opleiding toegesneden uit. Het panel heeft er alle vertrouwen in dat de FGGM hiermee de kwaliteitszorg voor de voorgedragen nieuwe opleiding voldoende borging en operationaliteit heeft gegeven. Het geheel levert een werkbaar en handzaam cyclisch proces van kwaliteitszorg op.

De condities voor **continuïteit** zijn aanwezig, zowel wat betreft de afstudeergarantie als waar het gaat om de investeringen en de financiële voorzieningen.

In verband met de voorlichting over en de werving ten behoeve van de voorgedragen opleiding doet het panel bij deze aan de instelling de aanbeveling om een aantal zaken zuiverder voor te stellen dan zij nu in het aanvraagdossier voor de Toets nieuwe opleidingen heeft gedaan.

Bijvoorbeeld de suggestie die in het informatiedossier wordt gewekt dat een opgeleide master in staat is zelfstandig (toegepast) wetenschappelijk onderzoek te doen behoeft in de voorlichting over de opleiding bijstelling. Het programma bedoelt studenten veeleer methodieken bij te brengen om neurowetenschappelijke en technologische literatuur te begrijpen en - voorzover voor de eigen beroepspraktijk relevant - toe te passen of te implementeren, niet per se om zelf nieuwe kennis te ontwikkelen.

Verder zou ten aanzien van de te ontwikkelen beroepsvaardigheden benadrukt moeten worden dat het bij 'diagnosticeren en behandelen' meer gaat om de projectmatige toepassing van (voor de eigen beroepspraktijk) relevante cognitieve facetten daarvan en niet om het manueel/therapeutische beheersen en praktiseren daarvan.

Ten slotte dient ook de voorstelling van zaken bijgesteld te worden dat een opgeleide de vijf rollen, die een master Neurorevalidatie in de beroepspraktijk mogelijk zou kunnen vervullen, daadwerkelijk ook allemaal en in gelijke mate in de vingers heeft na voltooiing van de studie. Uit de gesprekken met programmaverantwoordelijken is gebleken dat het in de praktijk op één of meer van die rollen zal aankomen (met name die van innovator/implementator), mede afhankelijk van de organisatie waar men werkt en van de persoonlijk toegespitste leerdoelen die de student zich in het POP heeft gesteld.

Alles overziend adviseert het panel de NVAO om positief te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe hbo-master Neurorevalidatie van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN).

Den Haag, 8 november 2008

Namens het panel ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding
hbo-master Master Neurorevalidatie van de HAN (dossier # 2960),

drs. C.W. van Seventer
(voorzitter)

mr. dr. Th.L. Bellekom
(secretaris)

2 Inleiding en verantwoording

Bij brief van 15 april 2008 is door de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, onder aanbieding van een informatiedossier¹, bij de NVAO een aanvraag ingediend voor een toets nieuwe opleiding (Tno) ten behoeve van de hbo-master Neurorevalidatie. Na te hebben vastgesteld dat het aanvraagdossier in voldoende mate geschikt was om inhoudelijk te worden beoordeeld, is van de kant van de NVAO een aanvang gemaakt met de Tno-procedure. Met het oog op een in dat verband uit te brengen advies over de kwaliteit en het niveau van de voorgedragen opleiding is bij besluit van 15 juli 2008 door het bestuur van de NVAO een panel van deskundigen ingesteld.

Voor de samenstelling van dat panel, alsmede een opgaaf van relevante kwalificaties van de afzonderlijke leden daarvan, zij verwezen naar bijlage 1 bij dit advies.

2.1 Werkwijze panel

Het panel heeft zich bij de toetsing van de kwaliteit en het niveau van de opleiding gebaseerd op de criteria van het *Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs* van de NVAO van 14 februari 2003 (hierna: Toetsingskader) en de *Handreiking aanvraag toets nieuwe opleidingen hoger onderwijs*.

Het panel is daarbij als volgt te werk gegaan. Het is zijn toetsingsarbeid begonnen met het bestuderen van het door de instelling aangeleverde informatiedossier en heeft vervolgens vooroverleg gehouden om de eerste bevindingen te bespreken. Op dit vooroverleg, dat op 25 augustus 2008 in Rotterdam - in Engels Congres & Partycentrum - plaatsvond, is een aantal uiteenlopende vragen en vraagpunten geformuleerd met de bedoeling om tijdens het locatiebezoek de verschillende facetten van het Toetsingskader bespreekbaar te maken. Met betrekking tot een deel van die vragen wilde het panel graag voorafgaande aan het locatiebezoek nog over een antwoord van de aanvragende instelling beschikken, deels ter completering van informatie die in het dossier ontbrak, deels ter nadere toelichting van gegevens die het wel bevatte. Die verzoeken om nadere toelichting en informatie zijn op 27 augustus per e-mail aan de instelling voorgelegd en door deze bij (e-mail) schrijven van 26 september voor een deel beantwoord, doordat een aantal gevraagde documenten werd nagestuurd. Wat aan vragen en vraagpunten uit de e-mail van 27 augustus resteerde is door de instelling op de dag van het locatiebezoek nog schriftelijk van een antwoord voorzien en in geprinte versie aan de panelleden ter hand gesteld, ter gelegenheid van het (panel)vooroverleg dat voorafgaande aan het programma van het locatiebezoek plaatsvond. Het locatiebezoek heeft op 6 oktober 2008 plaatsgevonden in de vestiging van de HAN aan de Kapittelweg 33, te Nijmegen. Tijdens dit bezoek heeft het panel zich in verschillende gespreksronden van nadere informatie voorzien, onder meer aan de hand van de vragen die op het vooroverleg in Rotterdam waren voorbereid. Bijlage 2 bij dit advies geeft een overzicht van het programma van het locatiebezoek.

Na afloop heeft het panel de bevindingen op basis van het materiaal en de uitkomsten van de verschillende gespreksronden onderling besproken en vertaald naar, aan het Toetsingskader gekoppelde, conclusies. Daarbij is eerst per facet afzonderlijk een beoordeling uitgesproken en is vervolgens per onderwerp een oordeel gegeven over de desbetreffende facetten in onderling verband, uitmondend in een voorlopig eindadvies.

¹ Hierna ook wel aangeduid als 'aanvraagdossier'.

De secretaris van het panel heeft daarna een concept paneladvies opgesteld dat, na verwerking van de daarop binnengekomen commentaren van de panelleden, is geworden tot het definitieve advies zoals dat hier voorligt. Het paneladvies is geaccordeerd door alle panelleden en definitief vastgesteld door voorzitter en secretaris op 8 november 2008.

2.2 Opbouw paneladvies

De kern van dit paneladvies is hoofdstuk 4, waarin het panel de kwaliteit en het niveau van de aangevraagde opleiding toetst. Die toetsing gebeurde aan de hand van de zes onderwerpen met bijbehorende facetten die in het Toetsingskader worden aangereikt. De opbouw is daarbij zo dat het panel eerst per facet - onder het kopje *Bevindingen* - een samenvatting geeft van de door de aanvragende instelling aangeleverde informatie. Het gaat dan om een weergave van feiten en argumenten, voorzover vermelding daarvan naar het oordeel van het panel relevant is. Na de *Bevindingen* volgen de *Overwegingen* van het panel, waarbij hetgeen aan bevindingen is gereleveerd wordt beoordeeld en gewogen, uitmondend in een (per facet) afsluitende *Conclusie*.

Ook per onderwerp geeft het panel steeds een samenvattend oordeel, daarbij summier concluderend tot voldoende wanneer de facetten eenduidig voldoende zijn gewaardeerd.

Aan het kernhoofdstuk gaat een hoofdstuk (3) vooraf, waarin onder meer de voorgedragen opleiding (kort) wordt beschreven. In een afsluitend hoofdstuk (5) wordt met behulp van een tabel een samenvattend overzicht van de door het panel uitgesproken oordelen gegeven. Een samenvatting van zijn bevindingen en overwegingen die hebben geleid tot het eindoordeel, waartoe het panel is gekomen, is te vinden in hoofdstuk 1.

Aan het advies is een viertal bijlagen toegevoegd, met informatie over de samenstelling van het panel, het programma van het locatiebezoek, een overzicht van geraadpleegde stukken en bronnen en een lijst van veelgebruikte afkortingen.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Land	Nederland
Instelling	HAN
Opleiding	Neurorevalidatie
Niveau	master
Oriëntatie	hbo
Graad	Master of Neurorehabilitation
Locatie(s)	Nijmegen, Kapittelweg 33
Variant	deeltijd en initieel
Sector	Gezondheidszorg

3.2 Profiel instelling

Blijkens de website van de instelling² profileert de HAN zich als een instelling die: "[...] studenten en cursisten onderwijs van hoog niveau biedt, in een inspirerende, ondernemende en innovatieve omgeving, die afgestemd is op hun wensen en rekening houdt met verscheidenheid in talent en leerstijlen.

De HAN verschaft jonge mensen een uitstekende startpositie op de arbeidsmarkt en stelt werkenden in staat zich verder te ontwikkelen. Ons onderwijs is van hoogwaardige kwaliteit en getoetst op betekenis voor het beroepenveld.

Wij leggen ons erop toe het beste uit onze studenten te halen door hen een uitstekende opleiding te bieden, gecombineerd met intensieve begeleiding van deskundige medewerkers.

Voor bedrijven, instellingen en individuen in de regio is de HAN hét opleidingscentrum en een van de belangrijkste kennispartners. Voor studenten en medewerkers is de HAN een aantrekkelijke en professionele omgeving die ontwikkeling, ondernemerschap en innovatie hoog in het vaandel heeft staan.

De HAN werkt vanuit maatschappelijke betrokkenheid en wil een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de samenleving.

De HAN is gericht op het bevorderen en delen van kennis en vaardigheden en stelt die ter beschikking aan haar omgeving. Wij doen dat door het opleiden van mensen tot gewetensvolle en verantwoordelijke beroepsbeoefenaren.

Bij alle activiteiten die wij ondernemen streven wij naar duurzaamheid. Medewerkers van de HAN handelen op basis van persoonlijke integriteit en sociale vaardigheid. Samenwerking binnen de HAN uit zich in respect en aandacht voor elkaar en erkenning van een ieders bijdrage en verantwoordelijkheden. Binnen onze professionele cultuur zijn betrokkenheid, verantwoordelijkheid, eigenaarschap en professionele identiteit van onze medewerkers kernbegrippen. Wij handelen op basis van eerlijkheid, vertrouwen en duidelijke afspraken."

3.3 Profiel opleiding

Algemene context van de opleiding/ beschrijving van de opleiding op hoofdlijnen

² <http://www.han.nl/start/corporate/over-de-han/missie>

Naar zeggen van de instelling bestaat in het brede domein van de paramedische en verpleegkundige beroepen en de zorg bij patiënten met neurologische problemen een toenemende behoefte aan professionals die vanuit hun rol als erkende experts in staat zijn de regie te voeren bij complexe patiëntproblemen en het implementeren van innovaties in de neurologische zorg.

Door de complexiteit van de neurowetenschappelijke en technologische ontwikkelingen en de snelheid waarmee deze beschikbaar komen, dreigt een gat te ontstaan tussen onderzoek en de beroepspraktijk van paramedici en verpleegkundigen. Het is van groot belang, aldus de instelling, om de beschikbare wetenschappelijke inzichten, kennis en informatie toegankelijk te maken voor behandelaars en paramedische hulpverleners. Er is door deze ontwikkeling behoefte aan bekwame senior professionals, die naast verpleegkundig of paramedisch expert op het gebied van de neurorevalidatie in staat zijn op te treden als professioneel leider, belast met de organisatie en coördinatie van het zorgproces rond neurologische patiënten. Ook behoort het tot hun werkzaamheden om uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de concrete zorgverlening of zelf toegepast onderzoek te (laten) verrichten. Vanwege de complexe pathologie en de complexe multidisciplinaire zorgverlening waarmee masters Neurorevalidatie te maken hebben, is het noodzakelijk dat zij vanuit een zeker abstractieniveau naar dat zorgproces kunnen kijken.

De voorgedragen opleiding is erop gericht om professionals met die kwalificaties op te leiden.

De beoogde masteropleiding Neurorevalidatie is een tweejarige deeltijdopleiding met 1 vaste contactdag per week op de hogeschool gedurende 42 weken per jaar. De studiebelasting bedraagt ongeveer 20 uur per week.

In dit onderwijsprogramma maakt de student vanuit reflecties de paradigmashift van het monodisciplinaire denken naar het multidisciplinaire denken over de complexe zorg waarbij hij als specialist zijn bijdrage kan leveren in een multidisciplinair team. Vanuit deze rol leert de student geleidelijk sturing te geven aan ontwikkelingen en innovaties binnen de neurorevalidatiezorg.

Het curriculum van de masteropleiding Neurorevalidatie bestaat uit 4 onderwijseenheden (OWE's) met parallel daaraan een lint aan studieloopbaanbegeleiding. Uitgedrukt in SBU's en ECTS ziet het programma er als volgt uit:

	SBU	ECTS
- OWE: Verdieping;	196	7
- OWE: Specialistische Kennisontwikkeling;	420	15
- OWE: Organisatie van de Zorg;	420	15
- OWE: Masterproof;	588	21
- Studieloopbaanbegeleiding (SLB).	56	2
<i>Totalen</i>	<i>1680</i>	<i>60</i>

Om de samenhang tussen de onderwijseenheden te vergroten en de specifieke leerinhouden te verhelderen is ervoor gekozen om over de onderwijseenheden heen leerlijnen te plaatsen. Het gaat daarbij om vier *parallel aan elkaar lopende* leerlijnen die door het hele onderwijsprogramma heenlopen. Het curriculum kent drie zgn. hoofdlerlijnen: (i) kennis domeinen toegepast op neurorevalidatie en neurologie, (ii) diagnosticeren, behandelen en samenwerken (iii) interdisciplinaire organisatie en innovatie van de zorg en één ondersteunende leerlijn: (iv) Evidence Based Practice en onderzoek. De vier leerlijnen

met thema's van uiteenlopende en in elkaar overlopende aard, worden zodanig gefaseerd aangeboden dat er sprake is van een toenemende complexiteit en een toenemend beroep op de kracht van de student om zelfstandig problemen op te lossen waar een master Neurorevalidatie in de dagelijkse praktijk mee geconfronteerd wordt.

Gewerkt wordt gedurende de opleiding met zgn. tutorgroepen die, afhankelijk van het onderwerp wisselend zijn samengesteld. Studenten werken op het ene moment in een monodisciplinaire samenstelling en op andere momenten met professionals uit verschillende beroepsgroepen (multidisciplinair) die werken met overeenkomstige neurologische problemen. Daardoor krijgen de studenten enerzijds veel inzicht in de beroepseigen specialistische kennis en anderzijds meer grip op multidisciplinaire zorgafstemmingsmogelijkheden die voorwaardelijk zijn om een kwalitatief hoogwaardige, effectieve en efficiënte zorgverlening te realiseren.

Bij de masterproof laat de student zien dat hij, uitgaande van één of meerdere rollen van de master Neurorevalidatie (specialist/expert, kwaliteitsbewaker, innovator, adviseur, professioneel leider), een toegepast innoverend onderzoek kan voeren en de resultaten implementeert binnen de eigen setting.

Nieuwe opleiding voor Nederland

De instelling heeft met behulp van een uitgebreide internetsearch nagegaan of er nationaal en internationaal (met name in Europees verband) op het gebied van neurorevalidatie vergelijkbare opleidingen zijn.

Gebleken is dat er op bachelor-niveau vele opleidingen zijn die een gedeelte van de neurologie bestrijken. Het gaat hier vooral om opleidingen die professionals opleiden die vrijwel uitsluitend directe zorg aan patiënten leveren (het gaat dan met name om opleidingen tot neuroverpleegkundige).

Op het niveau van 'professional master' zijn enkele opleidingen gevonden met een klein raakvlak. Het gaat dan om opleidingen die een beperkt gedeelte van de neurologie bestrijken voor één discipline (bijvoorbeeld de masteropleiding Geriatrie en Fysiotherapie) of opleidingen die zich vooral bezighouden met het management van de zorg.

Op universitair niveau zijn internationaal wel enkele opleidingen gevonden (MSc) die het gebied van de neurorevalidatie bestrijken (zoals de opleiding Neurorehabilitation MSc aan de Brunel University, West London). Maar de universitaire opleidingen die gevonden werden, leiden toch veeleer fundamentele wetenschappers op en missen daardoor het praktijkgerichte karakter van de masteropleiding Neurorevalidatie zoals de HAN deze wil aanbieden.

De conclusie die de instelling verbindt aan de door haar uitgevoerde internationale en nationale vergelijking is dat er momenteel géén hbo-masteropleiding Neurorevalidatie bestaat, doch dat er wel professionals zijn die (delen van) taken verrichten waarvoor ze met een master specifiek zijn opgeleid. De voorgedragen opleiding is met dat al - naar het oordeel van de instelling - 'nieuw' te noemen. Het panel deelt dat oordeel.

Nieuwe opleiding voor de instelling

Ook voor de instelling zelf is de opleiding nieuw te noemen.

Studieomvang

De studiebelasting voor de Masteropleiding Neurorevalidatie omvat, volgens opgaaf van de instelling, in totaal 1680 studiebelastingsuren. Dat komt overeen met 60 ECTS en met de gemiddelde studiebelasting van andere professional masteropleidingen in Nederland, aldus de instelling

4 Beoordeling per onderwerp

In dit hoofdstuk toetst het panel de aanvraag aan de hand van de zes onderwerpen en negentien facetten uit het toetsingskader. Per facet is telkens de letterlijke omschrijving ervan uit het toetsingskader overgenomen. Daarna volgen eveneens per facet een summier samenvatting van de informatie verstrekt door de instelling, en de overwegingen en het oordeel van het panel. Tot slot geeft het panel per onderwerp een samenvattend oordeel.

4.1 Doelstellingen opleiding

Voor een beschrijving van het programma en de algemene doelstellingen (achtergronden) van de opleiding zij hier verwezen naar het voorgaande hoofdstuk 3. De doelstellingen, in de betekenis van te behalen 'eindkwalificaties', komen in de volgende drie paragrafen ter sprake.

4.1.1 Domeinspecifieke eisen (facet 1.1)

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Bevindingen

De instelling beschrijft in het aanvraagdossier hoe zij in het tijdsbestek van ongeveer twee jaar (van medio 2006 tot medio 2008) te werk is gegaan om tot een formulering van de met de opleiding beoogde eindkwalificaties te komen en wie zij daarbij heeft betrokken of daarin heeft gekend. Na een verkennend literatuuronderzoek en gesprekken met relevante externe 'stakeholders', is eerst (en met inschakeling van het kenniscentrum KBA) een beroepscompetentieprofiel opgesteld, dat verschillende malen voor commentaar is voorgelegd aan externe deskundigen. Aan de hand van het profiel dat na die consultaties is vastgesteld is een blauwdruk van de opleiding gemaakt, die op haar beurt ook weer voor commentaar en advies is voorgelegd aan een ruime kring van interne en externe deskundigen - waaronder de Beroepenveldcommissie i.o., die als klankbordgroep een belangrijke adviserende rol in deze heeft gespeeld.

Aan de hand van het opleidingsprofiel dat op die manier werd verkregen zijn tenslotte de eindkwalificaties van de opleiding te leiden master geformuleerd. Het gaat daarbij om een twaalfstal competenties, vaardigheden en attitudes, die er kort weergegeven op neer komen dat een afgestudeerde master Neurorevalidatie - binnen de context van zijn functie en zijn specifieke neurologische patiëntengroep - in staat is tot: (1) diagnosticeren en behandelen, (2) multidisciplinair samenwerken, (3) het bijhouden van ontwikkelingen in de neurorevalidatie, (4) reflecteren op het eigen beroepsmatig handelen, (5) het bewaken van de kwaliteit van de zorg rondom neurorevalidatie, (6) het initiëren van zorgvernieuwingen, (7) het initiëren en (laten) uitvoeren van praktijkgericht onderzoek, (8) het adviseren over de zorg rondom neurorevalidatie, (9) het leidinggeven aan en implementeren van complete zorgprocessen binnen de neurorevalidatie, (10) het efficiënt omgaan met de inzet van mensen en middelen, (11) het wetenschappelijk verantwoorden van het eigen handelen en (12) het toegankelijk maken van wetenschappelijke kennis voor anderen.

Die eindkwalificaties laten zich op hun beurt weer vertalen in rollen die de master Neurorevalidatie wordt geacht te vervullen als resp. 'specialist/expert', 'kwaliteitsbewaker', 'innovator', 'adviseur' en 'professioneel leider'.

Overwegingen

De voorgedragen opleiding is nationaal, maar ook internationaal uniek te noemen qua doelstellingen en reikwijdte, omdat er geen echt vergelijkbare opleidingen bestaan. Zowel op instellings- als docentenniveau wordt er werk van gemaakt om de voorgedragen opleiding - waar mogelijk - aan te laten sluiten bij de eisen die door buitenlandse vakgenoten worden gesteld, maar vooralsnog is de voorgedragen opleiding in dezen zelf meer leidend dan volgend. Internationale contacten bestaan er met opleidingen aan de Hogeschool van Helsinki, de Kingston University te Londen en de universiteit van Tallin in Estland, waar vergelijkbare initiatieven worden ondernomen voor multidisciplinaire opleidingen in de sfeer van neurorevalidatie. Die contacten (en vormen van samenwerking) zijn het resultaat van de netwerk-building die vanuit het lectoraat Neurorevalidatie recentelijk is opgestart.

De beoogde eindkwalificaties zijn domeinspecifiek te noemen in de zin dat ze in samenspraak met het werkveld zijn ontwikkeld en geformuleerd, zoals aangegeven door de instelling. Het panel heeft in dat verband wel moeten vaststellen dat niet alle suggesties en wensen van het werkveld zijn gehonoreerd (zo opteert de instelling voor een minder zware selectie dan het werkveld zou willen en heeft de instelling de duur van de opleiding vooralsnog op twee jaar vastgesteld, waar het werkveld zich voorstander heeft betoond van een cursusduur van drie jaar). Maar aan de consensus over de eindtermen van de opleiding en de gebleken maatschappelijke behoefte aan een curriculum zoals voorgedragen doet dat niet af.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 1.1 'Domeinspecifieke eisen' als voldoende.

4.1.2 Master (facet 1.2)

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een master.

Bevindingen

Ten bewijze van het feit dat een met het voorgedragen programma opgeleide voldoet aan algemeen aanvaarde en internationaal geldende maatstaven voor een afgestudeerde master, voert de instelling - onderscheiden naar de vijf Dublin descriptoren die internationaal als standaarden voor een master gelden - onder meer het volgende aan.

[Kennis en inzicht]

"De student maakt voor de ontwikkeling van zijn mastercompetenties gebruik van toonaangevende, actuele en internationaal georiënteerde vakliteratuur. Het gaat uitdrukkelijk om wetenschappelijke en in veel voorkomende gevallen Engelstalige literatuur. Tijdens de opleiding wordt in alle onderdelen van het onderwijsprogramma steeds aansluiting gezocht bij nieuwe ontwikkelingen en inzichten in de kennisdomeinen van de neurorevalidatie en neurologie. De opleiding waarborgt het niveau van de gebruikte literatuur door studenten hun keuze voor literatuur te laten verantwoorden. Omdat Evidence Based Practice één van de belangrijkste uitgangspunten is, dient de student een gefundeerd oordeel te geven over de kwaliteit en inhoud van de geraadpleegde literatuur. [...] Hij gebruikt de verworven inzichten om problemen en vragen in zijn beroepspraktijk aan te kunnen pakken en verbeteringen en vernieuwingen in zijn beroepspraktijk en

vakgebied te ontwikkelen. Hij draagt hiermee bij aan de totstandkoming van een doelmatige, efficiënte en effectieve zorgverlening op het gebied van de neurorevalidatie volgens de meest actuele inzichten [...].”

[Toepassen kennis en inzicht]

“De (praktijk)opdrachten in de verschillende onderwijsprogramma’s zijn vrijwel allemaal gericht op de toepassing van kennis en inzicht. Met name het (her)ontwerpen van een zorgproces en de ontwerpen die in het kader van de leerlijn Interdisciplinaire Organisatie en Innovatie van de Zorg worden gemaakt zijn voorbeelden van de toepassing van kennis en inzicht van op verbetering en innovatie gerichte activiteiten.

De afgestudeerde master Neurorevalidatie zal bij uitstek opgeleid zijn om zijn kennis en ervaring ook in nieuwe en complexe situaties toe te kunnen passen.”

[Oordeelsvorming]

Van de afgestudeerde master Neurorevalidatie wordt verwacht dat hij verantwoordelijkheid neemt in het (aan)sturen van processen op basis van gewogen oordelen. Gedurende de opleiding komt het afwegen van dilemma’s en het verantwoorden van keuzen met gebruikmaking van relevante kennis en inzicht voortdurend aan de orde. Dit gebeurt bijvoorbeeld tijdens werkgroepen binnen onderwijseenheden, in de rapportages en tijdens de eindpresentaties. De concretisering van het didactische concept in de intensieve gesprekken met medestudenten, presentaties en feedbacksystemen levert een belangrijke bijdrage tot het bereiken van het masterniveau.”

[Communicatie]

“Communicatie (mondeling en schriftelijk) als middel om doelstellingen te realiseren krijgt veel aandacht gedurende het gehele opleidingstraject. Heel concreet is dat aan de orde bij de uitvoering van de diverse opdrachten die leiden tot beroepsproducten, zoals het schrijven van een publicabel artikel ten behoeve van een vakblad of bijvoorbeeld het leveren van een symposiumbijdrage over de laatste ontwikkelingen in de neurorevalidatie. Ook bij de masterproof zal de student uitgebreid zijn kennis en conclusies moeten overbrengen. Adequate communicatie is hierbij steeds een criterium in de beoordeling. Een breed pallet aan aspecten van communicatie (zoals: verantwoorden en onderbouwen, vertalen van informatie naar verschillende doelgroepen, overtuigen, adviseren, presenteren van geschreven teksten en gesproken woorden) zijn vaardigheden die deel uit maken van de eindkwalificaties van de masteropleiding.”

[Leervaardigheden]

Van alle studenten wordt in de masteropleiding zelfsturend vermogen verwacht op basis van zelf geformuleerde leervragen. De instelling hecht hier grote waarde aan en heeft dit aandachtspunt daarom expliciet ondergebracht bij eindkwalificatie 4, met als toelichtende argumentatie: ‘De master geeft gericht sturing aan het ontwikkelen van de eigen professionaliteit, weet verworvenheden adequaat te integreren in de organisatie en stuurt ten aanzien van zijn eigen employability, zowel in de organisatie als het expertisedomein’³. Aspecten met betrekking tot het leerproces, de studievoortgang en de leervaardigheden zijn ondergebracht in het onderdeel Studieloopbaanbegeleiding. Daarin werkt de student aan zijn eigen POP en formuleert hij zijn eigen leerdoelen, verzamelt hij bewijzen voor het aantonen van zijn competentieontwikkeling (portfoliosamenstelling) en verantwoordt hij zijn competentieontwikkeling bij de toetsing.

Het leren omgaan met positieveranderingen in de werksituatie is hierbij een belangrijk aandachtspunt [...].”

³ Voor de volledigheid vermeldt het panel hier dat deze toelichting te vinden valt bij eindkwalificatie 4, in: Bijlage 5 *Eindkwalificaties Masteropleiding Neurorevalidatie*, p. 3.

Overwegingen

De instelling is er voor het panel op alleszins overtuigende wijze in geslaagd aan te geven dat de met het voorgedragen curriculum op te leiden professionals zijn aan te merken als masters, die voldoen aan de nationaal en internationaal daarvoor geldende standaarden (Dublin descriptoren).

Het curriculum veronderstelt tenminste bachelorniveau als instroomvereiste en bouwt van daaruit verder aan verdieping en verbreding van competenties die typerend zijn voor wat een master wordt geacht te kunnen. Het gaat daarbij met name om het vermogen tot een multidisciplinaire aanpak van problemen, een kritische onderzoekende attitude en de competentie tot gewogen oordeelsvorming op basis van zelf verworven (toepassings-gerichte) onderzoeksgegevens. De voorgedragen opleiding voldoet aan die eisen.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 1.2 'Master' als voldoende.

4.1.3 Oriëntatie hbo (facet 1.3)

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een master in hbo:

- a. De beoogde eindkwalificaties zijn mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepencompetenties.
- b. Een hbo-master heeft de kwalificaties voor het niveau van een zelfstandig en/of leidinggevend beroepsbeoefenaar in een beroep of spectrum van beroepen, dan wel het niveau van het functioneren in een multidisciplinaire omgeving waarvoor een hbo-opleiding vereist is of dienstig is.

Bevindingen

[ad a.]

De instelling volstaat voor dit onderdeel met de opmerking dat het profiel van de master Neurorevalidatie (en een vertaling daarvan in rollen en eindkwalificaties van de op te leiden master) in nauw overleg met deskundigen van het beroepenveld tot stand is gekomen. Zij verwijst daarvoor naar hetgeen zij onder facet 1.1. hierover reeds te berde heeft gebracht. Zij benadrukt daarbij (in de aanloop naar de beantwoording van onderdeel b.) nog wel wat de (hoofd) taken zijn die een master neurorevalidatie heeft te vervullen en in welke rollen:

“De master Neurorevalidatie voert bij zijn beroepsuitoefening de volgende hoofdtaken uit:

(1) hij initieert, organiseert en coördineert multidisciplinaire zorgprocessen op het gebied van neurorevalidatie;

(2) hij past kennis toe op het gebied van de neurorevalidatie en ontwikkelt die kennis.

Van een master Neurorevalidatie wordt verlangd dat hij genoemde taken afwisselend en in combinatie kan vervullen en dat hij daarbij telkens vanuit verschillende rollen weet te opereren. Als belangrijkste rollen van de master Neurorevalidatie kunnen worden onderscheiden:

(i) de expert, (ii) de adviseur, (iii) de innovator, (iv) de kwaliteitsbewaker, en (v) de professioneel leider. “

[ad b.]

Het voldaan zijn aan dit vereiste onderbouwt de instelling met de volgende argumentatie:

“Bij de uitvoering van taken werkt de master Neurorevalidatie op eigen initiatief of in opdracht van organisaties en instellingen. Hij stemt daarbij telkens af met relevante andere factoren binnen en buiten de eigen discipline en organisatie. De master is in staat zich vanuit een reflectie op het eigen handelen te verantwoorden met betrekking tot het

doorlopen en aansturen van proces(sen) en het realiseren of vernieuwen van product(en). Daarbij werkt hij vanuit zijn voorbeeldfunctie aan zijn eigen professionalisering, aan de professionalisering van zijn beroep en de professionele omgeving/organisatie waar hij werkt. De master is in staat de uitvoering van deze taken aan te sturen en te begeleiden. Dat betekent dat de master ook kan optreden als adviseur en professioneel leider van beroepsbeoefenaren, leidinggevend, managers, beleidsvoerders en wetenschappers ten aanzien van de uitvoering en ontwikkeling van neurorevalidatie.

De beschrijving van de rollen die de master Neurorevalidatie uitvoert en de daarvoor benodigde eindkwalificaties om hierbij goed te functioneren (de instelling verwijst daarvoor naar bijlage 5), laten zien dat de master Neurorevalidatie het niveau van zelfstandig en leidinggevend beroepsbeoefenaar heeft en kan functioneren in een multidisciplinaire omgeving.”

Overwegingen

Uit het aanvraagdossier lijkt te volgen dat een afgestudeerde master Neurorevalidatie zich alle rollen, die in het aanvraagdossier worden genoemd, moet hebben eigen gemaakt om zich master in de voorgedragen opleiding te kunnen noemen. Uit de gesprekken met het werkveld en de programmamaverantwoordelijken t.g.v. het locatiebezoek is het panel evenwel gebleken dat de nadruk vooral ligt op implementatie en projectbegeleiding. De op te leiden master moet, afgaande op de wensen van het werkveld terzake, met name in staat zijn om de voortschrijdende wetenschappelijke kennis op neurologisch en neurotherapeutisch gebied te vertalen in concrete verbetertrajecten van patiëntenzorg.

De eindkwalificaties van de opleiding blijken inderdaad op die door het beroepenveld verlangde eindkwalificaties te zijn toegespitst, zo is het panel gebleken. Het panel heeft in dit verband verder nog weten vast te stellen dat de nadruk in de te ontwikkelen competenties meer in de sfeer van communicatieve vaardigheden ligt dan in die van het zelfstandig verrichten van (toegepast) onderzoek of therapeutische vaardigheden. In de rol van zelfstandig en leidinggevend beroepsbeoefenaar wordt tijdens de studie ook getraind. Voorbereiding op de rol die een master in dat verband heeft te vervullen is uitdrukkelijk onderdeel van de opleiding. Dat maakt de opleiding tot een programma met hbo-oriëntatie.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 1.3 ‘Oriëntatie hbo’ als voldoende.

4.1.4 Samenvattend oordeel onderwerp 1 Doelstellingen opleiding

De facetten ‘domeinspecifieke eisen’, ‘master’ en ‘oriëntatie hbo’ heeft het panel als voldoende beoordeeld. Daarmee krijgt het onderwerp ‘Doelstellingen opleiding’ als geheel een positieve beoordeling

4.2 Programma

Voor de beschrijving van het programma wordt verwezen naar het voorgaande hoofdstuk 3.

4.2.1 Eisen hbo (facet 2.1)

Het beoogde programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een hbo-opleiding

- a. Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en of (toegepast) onderzoek.
- b. Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- c. Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Bevindingen

Het programma sluit volgens de instelling volledig aan bij de criteria die het Toetsingskader aan een hbo-masterprogramma stelt. Zij voert daarvoor in het aanvraagdossier onder meer het volgende aan:

[ad a.]

“Kennisontwikkeling door studenten van de masteropleiding Neurorevalidatie vindt zowel plaats via hoor- en werkcolleges als via zelfstudie waarbij de student vakliteratuur raadpleegt op master-niveau. In de drie (hoofd)leerlijnen wordt recente wetenschappelijke (Engelstalige en Nederlandstalige) literatuur aangeboden en de toepassingsmogelijkheden van geboden inzichten worden door de studenten onderling en met de docenten besproken. Daarnaast is de student verplicht telkens zelf relevante wetenschappelijke en vakliteratuur te zoeken. Bij de uitwerking van de verschillende opdrachten beschrijft de student welke bronnen hebben gediend als referentiekader bij de vormgeving van (onderdelen van) zorgprocessen, de opzet van onderzoek en de interpretatie van de uitkomsten daarvan. De verantwoording van ‘evidence’, conform de daarbij geldende richtlijnen vanuit de literatuur en wetenschap, staat daarbij centraal. [...]”

Docenten komen uit de beroepspraktijk en zullen actuele ontwikkelingen presenteren aan de hand van lopend onderzoek en gerealiseerde projecten. Het studiemateriaal dat in de digitale leeromgeving is opgenomen bevat inspirerende en uitdagende opdrachten die voortkomen uit taken van de master Neurorevalidatie.

Studenten brengen eigen ervaringen en casuïstiek uit de praktijk in. Deze worden doorgesproken in de (sub)groepbijeenkomsten en gerelateerd aan wetenschappelijke theorieën en vaardigheden die men zich door de opleiding dient eigen te maken[...].

Door de genoemde praktijkervaringen en casuïstiek die de studenten inbrengen is er een voortdurende wisselwerking tussen praktijk en opleiding. Daarbij wordt de student in staat gesteld eigen accenten te leggen, passend bij en relevant in de eigen werksituatie.”

[ad b.]

“De master Neurorevalidatie (in opleiding) brengt praktijkvragen mee uit zijn eigen beroepssituatie, waarbij hij in de opleiding bij de beantwoording ervan, ondersteund wordt door docenten die zich vanuit hun eigen discipline in de praktijk intensief bezighouden met de zorg rondom neurologische patiënten. De opleiding biedt integrale opdrachten en cases aan die worden gekenmerkt door de actuele problematiek uit praktijksituaties.

De opleiding schakelt professionals en gastsprekers in die afkomstig zijn uit het neurologische werkveld, om colleges en symposia te verzorgen over actuele ontwikkelingen in het kennisdomein van de neurologie en de multidisciplinaire zorg waarin de patiënt centraal staat. [...]”

[ad c.]

“Door de keuze voor een deeltijdopleiding is er een sterke interactie tussen opleiding en beroepspraktijk. Hierdoor waarborgt het opleidingsprogramma de ontwikkeling van beroepsvaardigheden die een duidelijk verband hebben met de actuele beroepspraktijk. De master Neurorevalidatie wordt gedurende de opleiding in staat gesteld om te werken aan de verschillende eindkwalificaties die horen bij de diverse rollen van de master (expert,

adviseur, kwaliteitsbewaker, innovator, professioneel leider). Door middel van reflectie en groepsintervisie kan de student zijn leerdoelen in zijn POP formuleren en bijstellen en beschrijft de student hoe hij in zijn beroepssituatie steeds richting geeft aan de ontwikkeling van de kwalificaties die hij nog onvoldoende beheerst.

Naast de meegebrachte leervragen uit de praktijk van de student, werkt deze met behulp van praktijkopdrachten uit de opleiding individueel en/of in een groepje aan de ontwikkeling van deelproducten die uiteindelijk leiden tot het opleveren van reële beroepsproducten [...]"

Overwegingen

De mate waarin kennisontwikkeling plaats vindt via vakliteratuur en aan de praktijk ontleend studiemateriaal, hangt - naar het panel heeft kunnen waarnemen - voor een niet onbelangrijk deel af van de casuïstiek aan de hand waarvan de student opdrachten uitvoert en de mate waarin docenten de studenten weten te stimuleren tot het raadplegen daarvan. Het panel heeft er niettemin wel vertrouwen in dat - gelet ook op het didactisch concept en de afspraken die in POP-verband worden gemaakt met individuele studenten met het oog op te behalen competenties - een verantwoord niveau aan vakkennis zal worden ontwikkeld.

Interactie met de beroepspraktijk is in het programma *per definitie* een gegeven, zo meent het panel, omdat de casuïstiek waarmee wordt gewerkt uit de eigen beroepspraktijk komt en het gehele programma is toegesneden op de masterproof, waarmee beoogd wordt in een bestaande concrete praktijksituatie of behandelwijze verbetering, verandering of vernieuwing te brengen, met gebruikmaking en toepassing van de nieuwste cognitieve, therapeutische en technologische kennis en inzichten.

Anders dan het aanvraagdossier op een aantal plaatsen (zo o.a. op de pp. 20 en 41 van de aanvraag) doet vermoeden is het bij de te behalen eindkwalificaties op het gebied van onderzoek niet de bedoeling te verlangen dat een afgestudeerde in staat is tot 'het zelfstandig initiëren van (toegepast) onderzoek en het in al zijn facetten kunnen verrichten daarvan'. Het programma bedoelt studenten veeleer methodieken bij te brengen om neurowetenschappelijke en technologische literatuur te begrijpen en - voorzover voor de eigen beroepspraktijk relevant - toe te passen of te implementeren, niet om per se zelf nieuwe kennis te ontwikkelen. Dat verklaart ook - zo werd het panel in de gesprekken met programmaverantwoordelijken en docenten t.g.v. het locatiebezoek duidelijk - waarom in het totaal van het programma numeriek maar een gering aantal uren studiebelasting (200 van de 1680) voor 'onderzoek en evidence based practice' wordt uitgetrokken.

Het programma heeft onmiskenbaar aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in de met de opleiding bestreken disciplines. De opleiding is in samenspraak met professionals uit de beroepspraktijk van de neurorevalidatie ontwikkeld en er is een Beroepenveldcommissie (i.o.) die ten overstaan van het panel heeft uitgesproken er alles aan te zullen doen om haar inhoudelijke inbreng in het programma te bestendigen; vanuit alle betrokken disciplines wel te verstaan, wat onder meer betekent dat ook in de samenstelling van de commissie die betrokkenheid van de verschillende disciplines gestalte zal dienen te krijgen (zie ook facet 5.2).

Op het punt van de ontwikkeling van beroepsvaardigheden bestond bij het panel aanvankelijk enige twijfel of het programma wel waar kon maken wat het in het vooruitzicht lijkt te stellen, namelijk dat de op te leiden master zich in de studie ook bekwaamt in het diagnosticeren en behandelen in elk van de disciplines (ergo- en fysiotherapie, logopedie en verpleegkunde). Uit de gesprekken met het werkveld en de programmaverantwoordelijken is voor het panel uiteindelijk komen vaststaan dat bij de oriëntatie op de andere dan de 'eigen' discipline de nadruk ligt op cognitieve facetten en niet op manuele technieken en behandelwijzen. Studenten moeten de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van

diagnostiek en behandeltechnieken uit de literatuur voor de eigen setting weten te vinden en begrijpen, maar ze behoeven deze niet zelfstandig toe te kunnen passen bij patiënten. Het gaat er veeleer om een master af te leveren die (globaal) thuis is op de verschillende domeinen die door het ICF-model worden bestreken en die zich kan inleven in alle rollen van partijen die zich in de 'vraaggerichte zorg' aandienen (inclusief de rol van de patiënt) en in staat is de beschikbare relevante (medische, technische en therapeutische) kennis te vertalen naar een verbetering van de zorgsituatie in de eigen werkomgeving. Met die wat minder ambitieuze invulling van wat het programma aan beroepsvaardigheden beoogt te ontwikkelen, kan het panel vanuit overwegingen van haalbaarheid instemmen.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.1 'Eisen hbo' als voldoende.

4.2.2 Relatie tussen doelstelling en programma (facet 2.2)

- a. Het beoogde programma, het didactisch concept, de werkvormen en de wijze van toetsing weerspiegelen de te bereiken eindkwalificaties van de opleiding.*
- b. De te bereiken eindkwalificaties zijn aantoonbaar vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het beoogde programma.*

Bevindingen

[ad a.]

Binnen de masteropleiding Neurorevalidatie is gekozen voor een *combinatie van didactische concepten* die deels gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek naar de aandachtspunten in het leren van een professional en deels op het onderwijsconcept dat binnen de HAN wordt gehanteerd. Kort gezegd gaat het daarbij om een combinatie van 'action learning' en competentiegericht onderwijs.

De componenten waaruit dit onderwijsconcept bestaat, zijn volgens opgave van de instelling de volgende:

- (i) Leren in de beroepspraktijk:* studenten leren daarbij nieuwe kennis te vergelijken met de eigen werksituatie en problemen uit de eigen praktijk te signaleren en deze vervolgens met medestudenten te bespreken en te analyseren.

Competenties worden zoveel mogelijk in werkelijk bestaande, realistische taken en projecten verworven ('action learning'). De opleiding stimuleert de studenten ook te leren van hun ervaringen, door hierop te reflecteren.

- (ii) Aanbieden en gebruiken van theoretisch inzicht:* de opleiding stimuleert studenten de ervaringskennis uit te wisselen en te vergelijken met wetenschappelijke inzichten. Het vinden, beoordelen en inzetten van actuele kennis is een noodzakelijke voorwaarde om optimaal in de rollen van de master Neurorevalidatie te kunnen functioneren.

- (iii) Leren aan de hand van beroepstaken en beroepsproducten:* uitdagende, in complexiteit toenemende, authentieke beroepstaken vormen de basis van de opleiding. Studenten dienen beroepsproducten in het portfolio op te nemen die in voldoende mate inzicht geven in de werkwijze en het niveau van de te behalen eindkwalificaties.

- (iv) Leren van collega-professionals:* in de masteropleiding Neurorevalidatie is het multidisciplinair samenwerken een centraal aandachtspunt. Het is dan ook van belang dat de studenten binnen het programma in veel situaties samen leren en van elkaar leren. Door te werken in groepen van verschillende samenstelling wordt gewaarborgd dat studenten zowel werken aan het specialiseren binnen hun eigen vakgebied, als aan het innoveren van de (multidisciplinaire) zorg voor patiënten met neurologische aandoeningen.

(v) *Toenemende complexiteit*: bij de masteropleiding Neurorevalidatie zijn eindkwalificaties geformuleerd die de student moet beheersen aan het eind van de opleiding. Naarmate de opleiding vordert, wordt de context waarbinnen aan kwalificaties gewerkt wordt complexer. De complexiteit neemt zowel toe in de beroepssituatie (pathologie, multidisciplinair samenwerken, innoveren) als in de mate waarin de student zelfstandig werkt.

(vi) *Zelfsturing en zelfbepaling van studenten*: in de opleiding wordt uitgegaan van zelfsturing en zelfbepaling van studenten en wordt aangesloten bij de eigen talenten van de student. Studenten kunnen in hun POP aan eigen leerdoelen werken, passend bij de eigen leerwensen, leermogelijkheden en hun werksituatie. Zij hebben ook een zekere mate van vrijheid bij het kiezen van probleemstellingen bij het werken aan opdrachten of onderwerpkeuze voor de masterproof.

Er wordt binnen de opleiding gebruik gemaakt van verschillende *werkvormen*, waardoor de ontwikkeling van de student wordt gestimuleerd. Het gaat hierbij onder andere om het zich eigen maken van de vereiste kennis, vaardigheden en houdingsaspecten en het oefenen van activiteiten die de opgeleide master Neurorevalidatie in zijn diversiteit aan rollen uitvoert. De student wordt via een gevarieerd studieprogramma in staat gesteld om de eindkwalificaties van de opleiding te bereiken. Hoorcolleges, werkgroepactiviteiten, praktijkopdrachten en studieloopbaanbegeleiding zijn werkvormen die veel gehanteerd zullen worden.

De *toetsing* is gericht op het beoordelen van de mate waarin de vooraf vastgestelde eindkwalificaties zijn behaald. De combinatie van verschillende didactische uitgangspunten leidt ertoe dat tijdens de toetsing het handelen van de student in authentieke beroepssituaties aan de hand van zelf ontwikkelde beroepsproducten kan worden beoordeeld. Studenten werken binnen de onderwijseenheden aan opdrachten die gekoppeld zijn aan één of meerdere eindkwalificaties. Er zijn verschillende typen opdrachten (praktijkopdrachten, ontwerp opdrachten, schrijfopdrachten en reflectieopdrachten) te onderscheiden, zodat de student op verschillende wijzen aan het verwerven van de eindkwalificaties werkt en niet eenzijdig getoetst wordt. Alle opdrachten worden door de verantwoordelijke docent beoordeeld en voorzien van feedback. Als de opdrachten vooral ontwikkelingsgericht zijn, wordt er een formatieve beoordeling gegeven. De opdrachten die summatief worden beoordeeld krijgen een waardering in termen van hele cijfers en worden voorzien van een inhoudelijke toelichting.

Overwegingen

Het programma is erop gericht studenten methodieken aan te leren voor het (evidence based) zoeken en vinden van neurowetenschappelijke literatuur op zowel cognitief, therapeutisch en technologisch terrein die relevant zijn om de (multidisciplinaire) zorg van patiënten met neurologische aandoeningen in de eigen organisatie/werkomgeving te verbeteren. De student wordt middels een curriculum, dat is opgezet vanuit de concepties van 'action learning' en competentiegericht onderwijs, geleerd de regie te voeren bij complexe patiëntproblemen en innovaties in de neurologische zorg te implementeren. Programma en didactisch concept sluiten daarmee naadloos aan bij de door de instelling geformuleerde eindkwalificaties. Datzelfde geldt voor de gekozen werkvormen: die zijn in hoge mate interactief van aard, wat - gegeven ook de gedifferentieerd samengestelde tutorgroepen - de multidisciplinariteit die nagestreefd wordt ten goede komt. Die multidisciplinariteit wordt ook beoogd met de integrale toetsing die de instelling over de hele linie van plan is uit te voeren, aan de hand van de beroepsproducten die een student (gerelateerd aan reële beroepssituaties) geacht wordt af te leveren. Het panel heeft

niettemin kunnen vaststellen dat tot op zekere hoogte ook wel vakmatig wordt getoetst. Bij casestudies wordt van een student namelijk altijd verwacht dat hij kan aangeven waarom hij bepaalde (bijv. ergotherapeutische) keuzes heeft gemaakt en kan hem gevraagd worden een en ander te onderbouwen. Op die manier zitten er in het programma ook zeker monodisciplinaire toetsmomenten.

De 'dubbele' beoordeling die in het geval van de masterproof is voorzien, vanuit zowel de opleiding als het betrokken werkveld (werkgever), waardeert het panel als bijzonder positief. Bij de vraag of de te bereiken eindkwalificaties aantoonbaar vertaald zijn in leerdoelen van het beoogde programma had het panel aanvankelijk, op basis van het aangeleverde aanvraagdossier, de nodige aarzelingen. Maar bestudering van de door instelling ter gelegenheid van het locatiebezoek aan het panel ter beschikking gestelde zogeheten 'Leerarrangementen' voor de onderwijseenheden (OWE) 1 t/m 3, t.w.: (1) Verdieping, (2) Specialistische kennisontwikkeling en (3) Organisatie van de zorg, heeft het panel ervan overtuigd dat inderdaad sprake is van een aantoonbare vertaling van eindkwalificaties in leerdoelen.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.2 'Relatie tussen doelstelling en programma' als voldoende.

4.2.3 Samenhang programma (facet 2.3)

Het beoogde programma is inhoudelijk samenhangend.

Bevindingen

De inhoudelijke samenhang van het programma onderbouwt de instelling met volgende argumenten:

"De leerlijnen leggen voor studenten verbanden tussen verschillende inhouden en zijn daarmee een aanvulling op de thema's van de onderwijseenheden in het curriculum. Om leerstofinhouden in opbouwende zin mee centraal te stellen bij de toetsing is ervoor gekozen de toetsing te relateren aan de leerlijnen en de daarbinnen te behalen (delen van) eindkwalificaties: tijdens de toetsing wordt steeds aandacht besteed aan ten minste twee leerlijnen en de daaraan gerelateerde eindkwalificaties.

De opbouw in complexiteit van het curriculum waarborgt een voortdurende uitbreiding van vereiste kennis, vaardigheden en houdingsaspecten. De eisen aan de op te leveren beroepsproducten worden hoger naarmate de opleiding vordert. De criteria, waaraan het handelen en de producten van de student moeten voldoen bij de beoordeling van de masterproof, weerspiegelen de eindkwalificaties van de opleiding.

In het studiebegeleidingsprogramma wordt gewerkt aan de integratie van de eindkwalificaties. Onder andere uit de verantwoording van de student in zijn portfolio, blijkt of de student zich in voldoende mate de vereiste eindkwalificaties eigen gemaakt heeft.

In het toetsplan is op verschillende momenten tijdens de opleiding een concretisering opgenomen van de eindkwalificaties in leerdoelen. Bij ieder toetsmoment zijn ook concreet beroepsproducten en andere bewijsmaterialen opgenomen die de operationalisering van de verschillende eindkwalificaties weergeven.

Integratie van de verschillende eindkwalificaties en van het onderwijsprogramma wordt bewerkstelligd met behulp van opdrachten. In de opleiding gaat het om verschillende opdrachten die zoveel mogelijk een directe verbinding met de beroepspraktijk hebben:

onderzoeksoopdrachten, literatuurstudies, ontwerp opdrachten, implementatieopdrachten, evaluatieopdrachten, adviesopdrachten, rapportageopdrachten, reflectieopdrachten, verdiepingsoopdrachten en presentaties.

De resultaten van deze (beroeps)producten, inclusief de waarderingen van deze resultaten door deskundigen, neemt de student op in zijn portfolio. [...]

Binnen de masterproof vindt een integratie plaats van de leerlijnen waaraan de student gewerkt heeft. Hiermee verkrijgt de student een optimale voorbereiding voor de afronding van zijn studie c.q. zijn nieuwe rollen als specialist/expert, adviseur, kwaliteitsbewaker, innovator en professioneel leider."

Overwegingen

De volgorde van de leereenheden waaruit het programma bestaat is een logische en de opbouw van elk van die leereenheden een consistente. De leerlijnen die als linten door het programma heenlopen bevorderen de schakeling tussen de verschillende leereenheden en dragen bij aan de consistentie van het programma. Bovendien geven ze studenten inzicht in de mate waarin elk van die lijnen met hun respectieve inhoud (en bijbehorende studiebelasting) bijdraagt aan het behalen van de beoogde eindkwalificaties.

Al vanaf het toelatingsgesprek wordt de student gestimuleerd om leervragen te formuleren die hij bij de aanvang van de studie presenteert en in samenspraak met de studieloopbaanbegeleider vastlegt in een POP. Het programma krijgt daarmee voor de student van meet af aan een duidelijke en op zijn eigen persoon en beroepsomgeving toegesneden infrastructuur, die de inhoudelijke samenhang van het curriculum alleen nog maar verder ten goede komt.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.3 'Samenhang programma' als voldoende.

4.2.4 Studielast (facet 2.4)

Het beoogde programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Bevindingen

Volgens de instelling is het programma studeerbaar. De volgende kenmerken en maatregelen voert de instelling aan als omstandigheden die de studeerbaarheid bevorderen:

- Heldere en strak gehanteerde toelatingscriteria, zoals vastgelegd in de selectieprocedure.
- De verplichting dat de student bij de start van de opleiding een door de werkgever ondertekende verklaring heeft, waarin is aangegeven dat de student binnen zijn werkkring voldoende in de gelegenheid gesteld wordt aan projecten in het kader van de opleiding tot master Neurorevalidatie te werken.
- Doorlopende begeleiding (bijvoorbeeld studieloopbaanbegeleiding, groepsbegeleiding, onderzoeksbegeleiding) door docent begeleiders, waarin aandacht wordt gegeven aan eigen leervragen van de student en eventuele problemen van de student in verband met de studie.
- Het werken met in de eigen beroepspraktijk uit te werken opdrachten die nauw aansluiten bij de werksituatie van de student.
- Een goede informatievoorziening, onder andere via de digitale leeromgeving (HANScholar) en het digitale student informatie systeem (HANSIS).

- Een goede beschikbaarheid van een gekwalificeerd, herkenbaar en aanspreekbaar kernteam van docenten.
- De mogelijkheid tot uitloop van de studie met drie maanden aansluitend aan het tweede studiejaar (in de zomermaanden).
- Extra overleg bij dreigende studievertraging van de student waarin mogelijkheden voor het vinden van oplossingen worden gezien.

Verder wijst de instelling nog op de volgende feiten en omstandigheden die de opleiding voor studenten overzichtelijk en behapbaar maken: “De studie omvat een studiebelasting van gemiddeld 20 uur per week. Gedurende één dag per week is de student samen met medestudenten, docenten/begeleiders binnen de campus van de HAN. Tijdens de contacturen zijn er inspirerende colleges en wordt er gewerkt met andere werkvormen om de student maximaal in de gelegenheid te stellen zich voor te bereiden op zijn zelfstudieactiviteiten en de studieopdrachten.”

Over de keuze voor een vaste ‘contactdag’ merkt de instelling verderop in het aanvraagdossier in relevante zin (in dit verband) nog op: “Die keuze is gemaakt om de inhoudelijke voortgang in het leerproces van de student te stimuleren en om praktische redenen zoals een eenvoudige afstemming met de werk- en privé situatie. Als er sprake is van een vaste dag van afwezigheid, schept dat duidelijkheid voor de collega’s op de werkvloer en bevordert dat de voortgang van de studie en daarmee de kans van slagen.”

Overwegingen

Het panel meent dat de instelling op overtuigende wijze en met kracht van argumenten duidelijk heeft weten te maken dat de opleiding studeerbaar is.

Het programma is onmiskenbaar zwaar te noemen, maar het panel meent dat een spreiding over twee jaar vooralsnog voldoende ruimte en uitdaging biedt om de opleiding daadwerkelijk tot een bevredigende afronding te kunnen brengen.

Het panel heeft begrip voor het standpunt van de instelling dat zij niet opteert voor een opleiding gespreid over drie jaar, zoals gesuggereerd door de Beroepenveldcommissie i.o. Het panel meent dat niet op voorhand moet worden afgezien van de stimulans die uitgaat van de beperkte studieduur van twee jaar. Als de praktijk mocht blijken uit te wijzen dat een langere studieduur meer aangewezen is, kan daar altijd nog toe worden besloten.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.4 ‘Studielast’ als voldoende.

4.2.5 Instroom (facet 2.5)

Het beoogde programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: hbo-master: bachelor en eventueel (inhoudelijke) selectie.

Bevindingen

De masteropleiding Neurorevalidatie is een deeltijdopleiding voor - op minimaal bachelorniveau opgeleide - ergotherapeuten, fysiotherapeuten, logopedisten en verpleegkundigen, die in staat zijn leren en werken te combineren. Van studenten wordt verwacht dat zij minimaal twee jaar in het brede veld van de neurorevalidatie werkzaam zijn⁴. Verder worden, blijkens opgaaf van de instelling, de volgende toelatingseisen gesteld:

⁴ Ten aanzien van de werkervaringseis van twee jaar kan in bepaalde gevallen afgeweken worden indien de student bijzondere motivaties, capaciteiten en bekwaamheden kan aantonen.

- Twee jaar ervaring op bachelorniveau in het uitvoerende werk binnen de neurorevalidatie of neurologie.
- Een door de student en werkgever ondertekende verklaring, waarin opgenomen dat de student binnen zijn functie en werkomgeving beschikt over voldoende tijd, ruimte en faciliteiten om aan projecten in het kader van de opleiding tot master Neurorevalidatie te werken en om praktijkgericht onderzoek te verrichten.
- Een schriftelijke verklaring van de student dat hij Engelse teksten en vakliteratuur kan lezen, begrijpen en samenvatten.

Er vindt voorafgaand aan de studie een selectieprocedure plaats, waarin beoordeeld wordt of de student voldoet aan bovengenoemde toelatingseisen. De opleidingsmanager heeft hiertoe een toelatingsgesprek met de kandidaat-student en kan nadere informatie inwinnen bij diens werkgever.

In dit toelatingsgesprek zal de student tevens gestimuleerd worden leervragen te formuleren die hij bij aanvang van zijn opleiding presenteert, zodat zijn POP reeds bij aanvang van het curriculum gericht vorm kan krijgen. [...]

De selectieprocedures moeten uiterlijk 60 kalenderdagen voorafgaand aan de start van de opleiding zijn afgerond. Dan wordt besloten of er voldoende studenten zijn om de opleiding te kunnen starten. Studenten zullen dan minimaal 2 maanden voorafgaand aan de start van de opleiding worden geïnformeerd over doorgang van de opleiding om zo voldoende voorbereidingen te kunnen treffen.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de toelatingseisen en de wijze van selectie realistisch zijn en recht doen aan het niveau van de opleiding.

Wel is het panel gebleken dat het werkveld in beginsel voor een strengere selectie aan de poort is, waar het gaat om het aantal werkervaringsjaren en de bagage aan therapeutische en diagnostische vaardigheden. Het panel heeft er niettemin begrip voor dat de instelling hier wat minder strenge eisen wenst te hanteren, vooral vanwege het belang dat zij hecht aan een zo gedifferentieerd mogelijke samenstelling van de tutorgroepen. Enige soepelheid in de hantering van de toelatingseisen kan dan onder omstandigheden geboden zijn, maar vanzelfsprekend nooit minder dan de eisen zoals die nu geformuleerd zijn.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.5 'Instroom' als voldoende.

4.2.6 Duur (facet 2.6)

*De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de omvang van het curriculum:
hbo-master met minimaal 60 studiepunten.*

Bevindingen

De opleiding heeft een doorlooptijd van twee jaar en een omvang van 60 ECTS met een gemiddelde studiebelasting van 20 uur per week. Gedurende 42 studieweken per jaar is de student één dag per week aanwezig binnen de HAN t.b.v. contacturen met docenten en medestudenten.

Overwegingen

Het voorgestelde programma voldoet met de berekende studiebelasting van 60 ECTS aan de minimumeis die door de WHW, qua duur, aan een master wordt gesteld.

Het panel heeft geen reden om aan te nemen dat de opleiding in significante zin meer of minder belasting zou behelzen dan de 60 ECTS die de aanvragende instelling als belasting aangeeft. Het panel acht die opgave ook wel realistisch, gelet op de door de instelling per week en OWE opgegeven uren voor docent/student-contacten, voor zelfstudie en voor toetsing/assessment.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 2.6 'Duur' als voldoende.

4.2.7 Samenvattend oordeel onderwerp 2 Programma

De facetten 'eisen hbo', 'relatie tussen doelstellingen en programma', 'samenhang programma', 'studielast', 'instroom' en 'duur' beoordeelt het panel als voldoende. Daarmee krijgt het onderwerp 2 'Programma' als geheel een positieve beoordeling.

4.3 Inzet van personeel

4.3.1 Eisen hbo (facet 3.1)

De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een hbo-opleiding: Het onderwijs zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk.

Bevindingen

Over dit facet meldt de instelling in het aanvraagdossier het volgende:

"De opleiding wordt verzorgd door docenten die recente ervaring hebben met en in het werkveld.

Docenten zijn geselecteerd op:

- (1) inhoudelijke bekwaamheid ten aanzien van (deel)gebied(en) neurorevalidatie, medische-, psycho-, sociale-, management-, basiswetenschappen;
- (2) wetenschappelijke achtergrond; en
- (3) didactische ervaringen.

Alle docenten zijn goed op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in de neurorevalidatie, de gezondheidszorg en de maatschappij. Voor zover docenten geen ervaring hebben met 'action learning', zullen zij hierin worden begeleid."

Overwegingen

Het panel meent dat, gelet op de aangeleverde cv's van de in te zetten docenten, zeker sprake is van inzet van personeel dat voor het merendeel een verbinding legt tussen opleiding en beroepspraktijk.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 3.1 'Eisen hbo' als voldoende.

4.3.2 Kwantiteit personeel (facet 3.2)

Er wordt voldoende capaciteit vrijgemaakt om de nieuwe opleiding te kunnen starten.

Er wordt voldoende capaciteit vrijgemaakt om de nieuwe opleiding te kunnen continueren

Bevindingen

Uit de bijlage Investerings en Financiële Voorzieningen (bijlage 13 bij het aanvraagdossier) blijkt dat de Faculteit GGM uren ter beschikking heeft gesteld voor resp. de projectleider, de inhoudelijke programmaleider (lector), secretariële ondersteuning, onderwijskundigen, inhoudsdeskundigen en leden van de Beroepenveldcommissie i.o. voor de ontwikkeling van de onderhavige masteropleiding. In geld uitgedrukt komt dat neer op een investering van ruim K€ 252 om de opleiding te kunnen starten.

Voor het kunnen continueren van de opleiding gaat de instelling bij de berekening van de inzet van docenten uit van een verhouding van 1 : 1 tussen voorbereidings- en uitvoeringstijd voor elk gegeven inhoudelijk contactuur. De instelling gaat verder uit van een instroom van 25 studenten, 42 onderwijsweken met elk 2 docenturen aan hoorcollege voor de hele groep en 3 docenturen aan groepsbegeleiding (per tutorgroep), 3 docenturen studieloopbaanbegeleiding per student en 6 docenturen toetsing per jaar.⁵ In totaal komt het urenbeslag aan docenturen daarmee uit op ongeveer 1650 uur per jaar, wat neerkomt op 1 fte.

Daarnaast wordt ten behoeve van de kwaliteit van de opleiding continu aan verbetering gewerkt, aldus de instelling: "De vaste cyclische kwaliteitsverbeteringactiviteiten worden systematisch volgens het kwaliteitssysteem van de HAN uitgevoerd: hiertoe is in totaal 0,1 fte begroot. Ten behoeve van eventueel extra gewenste verbeteractiviteiten wordt in afstemming met het lectoraat gezocht naar andere of externe financieringsmogelijkheden." Ten behoeve van de opleidingsmanager en de inhoudelijke afstemming door de lector is verder in totaal 0,2 fte beschikbaar en zet de instelling eenzelfde capaciteit (0,2 fte) ten behoeve van secretariële ondersteuning en de financiële administratie in voor de nieuwe opleiding.

Overwegingen

Naar het oordeel van het panel is door de instelling op adequate wijze doorgerekend welk urenbeslag besloten ligt in de verschillende onderwijs- en begeleidingsactiviteiten, die van het in te zetten personeel in de opleiding worden verwacht. Zie voor de daaraan ten grondslag liggende cijfermatige onderbouwing voetnoot 5 hieronder.

Voor wat betreft de functie van de lector en die van projectleider van de nieuwe opleiding acht het panel de op de begroting gereserveerde ruimte aan de krappe kant. Met name voor de lector neemt het panel in aanmerking dat deze zowel een belangrijke coördinerende functie heeft te vervullen ten aanzien van de opleiding, alsmede een inhoudelijk aansturende rol en daarenboven zal hebben te werken aan het opbouwen van een internationaal netwerk. Het bestuurlijk management heeft zich - na door het panel op dit punt te zijn gewezen - bereid getoond zich op dit punt flexibel te willen opstellen. Anders gezegd het bestuurlijk management is bereid zich positief op te stellen waar het gaat om een eventuele ruimere inzet van fte aan lectoraat en projectbegeleiding.

Het panel bestrijdt op zich niet het standpunt van de instelling dat de daarvoor geoormerkte capaciteit in beginsel voldoende is. Het zag alleen van de kant van de instelling graag gestipuleerd dat die capaciteit in voorkomende gevallen ruimer zal worden bemeten als daaraan behoefte mocht blijken te bestaan. De instelling heeft zich ten overstaan van het panel tot die ruimere inzet van personele middelen bereid verklaard, mocht dat nodig blijken.

⁵ Opgave van al deze parameters doet de instelling in eerder genoemde bijlage 13. Het precieze totaal aan docenturen op jaarbasis is: 168 uur hoorcollege (42 x 2) x 2 uur (= het gegeven plus het voorbereidende uur), 1260 uur groepsbegeleiding (42 x 3 x 5 groepen) x 2 uur (= het gegeven plus het voorbereidende uur), 75 uur SLB (25 studenten x 3 uur) en 150 uur toetsing (25 studenten x 6 uur), wat een totaal van 1653 uur oplevert.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 3.2 'Kwantiteit personeel' als voldoende.

4.3.3 Kwaliteit personeel (facet 3.3)

Het in te zetten personeel is gekwalificeerd voor een inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma

Bevindingen

Over de kwaliteit van het in te zetten personeel vermeldt de instelling in het aanvraagdossier onder meer het volgende:

"Door de HAN worden aan docenten en docententeams van masteropleidingen de volgende eisen gesteld:

- minimaal 40% van de docenten is gepromoveerd;
- de docent functioneert ook buiten de onderwijsfunctie minimaal op masterniveau;
- de docent heeft recente ervaring met het werkveld waarvoor wordt opgeleid;
- naast zijn onderwijstaak participeert de docent actief in onderzoek en/of advisering t.a.v. het werkveld;
- de docent legt in zijn onderwijs aantoonbare verbindingen tussen opleiding en beroepspraktijk;
- binnen het docententeam is, voor zover relevant, aanwijsbaar internationale ervaring of deskundigheid aanwezig.

Om de kwaliteit van het personeel blijvend te bewaken en waar nodig te verhogen, vinden jaarlijkse activiteiten op het gebied van deskundigheidsbevordering plaats, passend bij de leervensen en mogelijkheden van de desbetreffende docenten en de behoeften van de opleiding. Hiervoor wordt 10% van de jaartaak van de interne docent gereserveerd. Verder wordt jaarlijks met interne HAN-docenten een Resultaat & Ontwikkelgesprek (R&O) gehouden waarin de docent met zijn leidinggevende bespreekt hoe hij zich in het afgelopen jaar ontwikkeld heeft, of zijn doelen behaald zijn en welke doelen hij zich voor volgend jaar stelt."

Overwegingen

Afgezet tegen het aantal contacturen onderwijs, kan inderdaad worden gezegd dat (tenminste) 40% van het in te zetten personeel gepromoveerd is, zoals de instelling als criterium hanteert. Ook aan de overige eisen die de instelling in beginsel aan in te zetten docenten van plan is te stellen, voldoet het personeel dat zij daarvoor op het oog heeft en over vrijwel de hele linie. Verder voorziet de instelling in de inzet van docenten voor onderwijskundige en organisatorische ondersteuning, die ook op die taak berekend zijn - gelet op de uit hun cv's blijkende kwaliteiten.

Positief waardeert het panel ook het feit dat de instelling haar personeel stimuleert tot en faciliteert bij het doen van promotieonderzoek. Datzelfde geldt voor de kwaliteitsbeoordeling waaraan de instelling het in te zetten personeel onderwerpt en de consequenties die de instelling bereid is daaraan eventueel te verbinden.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 3.3 'Kwaliteit personeel' als voldoende.

4.3.4 Samenvattend oordeel onderwerp 3 Inzet van van personeel

De facetten 'eisen hbo', 'kwantiteit personeel' en 'kwaliteit personeel' beoordeelt het panel als voldoende. Daarmee krijgt het onderwerp 3 'Inzet personeel' als geheel een positieve beoordeling.

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Materiële voorzieningen (facet 4.1)

De beoogde huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Bevindingen

Over de materiële voorzieningen bevat het aanvraagdossier de volgende tekstpassage: "Zoveel mogelijk wordt gebruik gemaakt van lokalen en faciliteiten van de HAN te Nijmegen, gevestigd op de Nijmeegse hbo-campus in de onmiddellijke nabijheid van de Radboud Universiteit Nijmegen en treinstation Heyendaal. Alle faciliteiten zijn goed bereikbaar en toegankelijk voor mensen met lichamelijke handicaps.

Binnen de modern opgezette campus zijn naast reguliere leslokalen ook voldoende computerfaciliteiten, werkgroep ruimten, bibliotheek/mediatheekvoorzieningen beschikbaar. Op een loopafstand van 5 à 10 minuten ligt de universiteitsbibliotheek, waar studenten eveneens gebruik van kunnen maken.

In de mediatheek zijn boeken, CD-roms en DVD's te leen en liggen tijdschriften ter inzage. Ook zijn er in de mediatheek catalogi van andere bibliotheken te raadplegen en kunnen boeken van elders worden aangevraagd. Binnen het netwerk van de HAN kan gebruik gemaakt worden van de modernste zoekmachines (zoals Medline, PubMed, Cochrane, Pedro, etc.) die aansluiten bij de behoeften van masters Neurorevalidatie.

De HAN stimuleert en faciliteert 'virtueel leren in een digitale omgeving' zoveel mogelijk. Van de student wordt verwacht dat hij de beschikking heeft over een computer. Binnen de HAN kan de student, indien hij dat wenst, met een eigen laptop te allen tijde draadloos gebruik maken van de netwerkfaciliteiten. Iedere student krijgt bij aanvang van de studie een HANaccount (met HAN emailadres) toegewezen. Met behulp van deze account krijgt de student de beschikking over een digitaal portfolio en kan hij gebruik maken van de digitale leeromgeving (HANScholar) en het studentinformatiesysteem (SIS). Binnen de digitale leeromgeving kunnen studenten samen werken aan opdrachten of elkaar feedback geven. Met behulp van het student informatiesysteem is de student continu op de hoogte van zijn leervorderingen."

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de instelling voldoende onderwijsruimten en faciliteiten beschikbaar stelt om de opleiding te kunnen aanbieden. De leerondersteunende voorzieningen, waaronder de algemene ICT-faciliteiten, de audiovisuele middelen en de mediathecaire voorzieningen zijn van goede tot uitstekende kwaliteit. Met name de mediatheek munt uit in kwaliteit en outillage. De mediatheek beschikt over vrijwel alle voor de opleiding relevante literatuur en tijdschriften - in hard copy versie, maar in de meeste gevallen ook in elektronische vorm - databestanden en zoekmachines. De mediatheek is voor studenten van buitenaf overal bereikbaar en raadpleegbaar.

De behandel- en overleg ruimten die de faculteit GGM voor haar andere (paramedische) opleidingen ter beschikking heeft, staan ook ten dienste van de voorgedragen opleiding.

De digitale leeromgeving van de hogeschool (HANScholar) en het studenteninformatiesysteem (HAN SIS) dragen sterk bij aan het interactieve leerproces dat inherent is aan de meeste opleidingen van de FGGM en aan de transparantie van de ontwikkelingen die studenten doormaken in het aanleren van de competenties die met het programma zijn beoogd of door de studenten zelf zijn gesteld in hun POP. Van belang vindt het panel tot slot nog te vermelden dat de openingstijden van het gebouw, en van de mediatheek in het bijzonder, zodanig zijn dat studenten van de voorgedragen opleiding ook op hun wekelijkse contactdag (en na hun contacturen) nog ruim de gelegenheid hebben (namelijk tot 20.30 uur) om van de studiefaciliteiten en de mediatheek gebruik te kunnen maken en met elkaar te overleggen.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 4.1 'Materiële voorzieningen' als voldoende.

4.4.2 Studiebegeleiding (facet 4.2)

Er is voorzien in personele capaciteit voor studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten die adequaat zijn met het oog op de studievoortgang.

Bevindingen

Voor de bewerkstelling van een goed en gelijkmatig studieverloop is voorzien in een viertal daarop gerichte functies, aldus de instelling, te weten: die van opleidingsmanager, van studieloopbaanbegeleider, van opleidingssecretariaat en van klachtinstanties. De *opleidingsmanager* is het vaste aanspreekpunt voor studenten. Hij houdt de intakegesprekken en voert tussentijds evaluatiegesprekken met studenten over de gang van zaken gedurende de opleiding. Als secretaris van de examencommissie verzorgt hij de diploma-uitreiking. Daarnaast verzorgt de opleidingsmanager de PR en de werving van nieuwe studenten, geeft hij informatie aan belangstellenden en is hij eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding. Hij zorgt aan het eind van ieder jaar tevens voor de kwaliteitsrapportage, die tot stand gekomen is in op basis van het doorlopen van kwaliteitscycli van teams van docenten.

De *studieloopbaanbegeleider* begeleidt de student bij het maken van een POP met leerdoelen en heeft tweemaal per studiejaar een voortgangsgesprek met de student over zijn POP. Door het opstellen van een POP heeft de student de mogelijkheid om eigen wensen te relateren aan de door de opleiding geboden mogelijkheden.

In geval van studievoortgangsproblemen is de studieloopbaanbegeleider voor de student de eerst aan te spreken persoon binnen de opleiding. De studieloopbaanbegeleider kan de student gericht adviseren ten aanzien van mogelijkheden voor extra begeleiding.

Het *secretariaat* is belast met de uitvoerende organisatie, de facilitaire zaken, de contacten met studenten en docenten, de cijferverwerking, het notuleren van vergaderingen, het verwerken van aanmeldingen. Ook archivering en studievoortgangregistratie behoren tot de taken van het opleidingssecretariaat. Om er voor te zorgen dat de student niet steeds iemand anders aan de lijn krijgt en goed geïnformeerd wordt, is er voor de opleiding een specifieke secretariaatsmedewerker aangewezen.

Indien de student een klacht in wil dienen zijn er binnen de HAN verschillende *klachtencommissies* en -procedures. Alle klachtenprocedures zijn gebaseerd op het principe van hoor en wederhoor.

Indien er na het doorlopen van de klachtenprocedures op opleidingsniveau geen tot tevredenheid stemmend antwoord verkregen is, kan een student een klacht indienen bij het College van Beroep voor studenten. Deze klachtencommissie op HAN-niveau behandelt alle

klachten van studenten, hoort de betrokkenen en geeft een bindend advies aan de opleidings- en examencommissie.

Overwegingen

De instelling heeft in ruime zin voorzien in personele capaciteit waar het de studiebegeleiding betreft. Die begeleiding wordt elektronisch ook goed ondersteund en gefaciliteerd.

De informatievoorziening naar studenten toe is adequaat. Het studenteninformatiesysteem (HAN SIS) draagt bij aan een goed zicht op de studievoortgang van studenten en een tijdig alarmeren in het geval dat de studievoortgang onvoldoende is of onregelmatigheden vertoont.

Over de onderhavige opleiding zou de voorlichting naar het idee van het panel in het HAN SIS in die zin anders en beter moeten dat bepaalde zaken die nu in het informatiedossier verkeerd zijn weergegeven, worden gecorrigeerd en/of bijgesteld.

Zo wordt de opleiding in het informatiedossier aangemerkt als een initiële hbo-opleiding, terwijl het in werkelijkheid om een postinitiële opleiding gaat. Ook de suggestie die in het informatiedossier wordt gewekt dat een opgeleide master in staat is zelfstandig (toegepast) wetenschappelijk onderzoek te doen behoeft in de voorlichting over de opleiding en de werving van kandidaat-studenten enige bijstelling. Verder dient de beschrijving van de te ontwikkelen beroepsvaardigheden accurater te worden: benadrukt zou moeten worden dat het bij 'diagnosticeren en behandelen' meer gaat om de projectmatige toepassing van (voor de eigen beroepspraktijk) relevante cognitieve facetten daarvan en niet om het zelfstandig manueel/therapeutisch kunnen handelen.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 4.2 'Studiebegeleiding' als voldoende.

4.4.3 Samenvattend oordeel onderwerp 4 Voorzieningen

De facetten 'materiële voorzieningen' en 'studiebegeleiding' beoordeelt het panel als voldoende. Daarmee krijgt het onderwerp 4 'Voorzieningen' als geheel een positieve beoordeling.

4.5 Interne kwaliteitszorg

4.5.1 Systematische aanpak (facet 5.1)

Er is voorzien in een systeem van interne kwaliteitszorg, waarbij mede aan de hand van toetsbare streefdoelen en periodieke evaluaties verbetermaatregelen worden getroffen.

Bevindingen

De instelling vermeldt over de systematische aanpak van de kwaliteitszorg ten aanzien van de voorgedragen opleiding de volgende relevante zaken:

"De interne en externe kwaliteitszorg van de masteropleiding Neurorevalidatie vallen onder het kwaliteitszorgsysteem van de HAN. De HAN heeft daartoe het HAN-kwaliteitskader voor masteropleidingen opgesteld (als bijlage 10 bij het aanvraagdossier gevoegd).

De kwaliteit van de opleiding wordt bewaakt bij de instroom, tijdens het opleidingsproces en de uitstroom. Aan het einde van ieder studiejaar stelt het opleidingsmanagement een kwaliteitsjaarplan op. Dit omvat onder meer:

- de kwantitatieve gegevens rond instroom, doorstroom en uitstroom;
- een beschrijving en analyse van de verschillende evaluaties van het voorbije jaar;
- de hieraan verbonden conclusies;
- de verbeterpunten voor aankomend studiejaar;
- een actieplan ter realisering van de verbeteringen;
- de rapportage over eerder vastgestelde verbeterpunten op basis van evaluaties.

Het kwaliteitsjaarplan is toegankelijk voor alle betrokkenen. Het wordt besproken in de curriculumcommissie, de beroepenveldcommissie en in het overleg met collega-managers/coördinatoren van andere masteropleidingen binnen de HAN. Binnen het laatstgenoemde overleg is er de mogelijkheid om zaken die de afzonderlijke masteropleidingen overstijgen, gezamenlijk aan te pakken.”

Overwegingen

Het panel heeft bij gelegenheid van het locatiebezoek tot zijn genoegen kennis genomen van het feit dat de Faculteit GGM voor de voorgedragen masteropleiding Neurorevalidatie inmiddels al is overgegaan tot het uitwerken van een (Concept) Kwaliteitszorgplan, conform het beleidsdocument ‘HAN kwaliteitszorg: kader en instrumenten master’.

Het (Concept) Kwaliteitszorgplan is opgezet als een PDCA-cyclus, naar analogie van het model dat hogeschoolbreed wordt gehanteerd, en behelst een beschrijving van de systematische aanpak van de kwaliteitszorg binnen de master Neurorevalidatie, met een uitwerking van onderwerpen als: (i) de bij de kwaliteitszorg betrokken partijen en hun resp. verantwoordelijkheden terzake, (ii) de archivering en terugkoppeling van de resultaten die met het kwaliteitszorgsysteem te behalen zijn, in relatie tot de daarvoor in te zetten meet- en evaluatie-instrumenten en de tevoren geformuleerde streefdoelen en (iii) de planning van de kwaliteitszorgactiviteiten, blijken uit een daartoe opgesteld accreditatiestramien en de kwaliteitszorgjaarkalender.

In een minutieus uitgewerkt schematisch overzicht van kwaliteitszorg voor de MNR-opleiding wordt per onderwerp en aspect van het NVAO-Toetsingskader aangegeven welke norm beoogd wordt te behalen, wie daarvoor in eerste instantie de verantwoordelijke is, met welke vorm van evalueren het al of niet behaald zijn van de norm wordt gemeten, door wie en in welke frequentie wordt gerapporteerd (en aan wie), en wie uiteindelijk verantwoordelijkheid draagt voor het formuleren en implementeren van verbetermaatregelen.

Het (Concept) Kwaliteitszorgplan ziet er met dat alles doordacht en op de voorgedragen opleiding toegesneden uit. Het panel heeft er alle vertrouwen in dat de FGGM hiermee de kwaliteitszorg voor de voorgedragen nieuwe opleiding voldoende borging en operationaliteit heeft gegeven.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 5.1 ‘Systematische aanpak’ als voldoende.

4.5.2 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld (facet 5.2)

Bij de interne kwaliteitszorg zullen medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief worden betrokken.

Bevindingen

Iedere student, medewerker (en in de toekomst ook alumnus) wordt vanaf de start van de

opleiding bewust gemaakt van de noodzaak om bij te dragen aan de kwaliteit van de opleiding, aldus de instelling. Iedereen wordt dan ook nadrukkelijk gevraagd zijn aanbevelingen ter verbetering van de opleiding te geven.

Tweemaal per jaar vindt een korte schriftelijke enquête plaats onder studenten. De resultaten van deze enquête worden besproken binnen het overleg van de opleidingscommissie waaraan onder andere een studentvertegenwoordiger van iedere jaargang deelneemt.

Tweemaal per jaar ook wordt over elk programma een bespreking belegd met alle betrokken docenten. De eerste bespreking gaat vooraf aan de start van het studiejaar. Besproken worden onder andere de evaluaties van de onderwijseenheden, de resultaten van de schriftelijke enquête, de samenhang binnen en tussen programma's, en eventueel vraagstellingen of aandachtspunten met betrekking tot individuele studenten en personele zaken. De inhoudelijke programmaleider (lector) is voorzitter van het overleg. Met individuele docenten worden eventuele verbeteracties afgesproken. De tweede vergadering vindt halverwege het studiejaar plaats als de mondelinge en schriftelijke evaluaties zijn afgerond.

In de curriculumcommissie (lector, plus de coördinatoren van de drie onderwijseenheden) wordt de samenhang tussen de programma's besproken, mede in het licht van de evaluaties van de studenten.

Twee jaar na het afstuderen vindt een onderzoek plaats onder alumni en hun werkgevers over de opleiding en de gebleken relevantie van de opleiding voor het werk(veld), zo benadrukt de instelling. Alumni zullen ook nadrukkelijk gevraagd worden mee te werken aan voorlichtingsactiviteiten over de opleiding, bijdragen te leveren als gastdocent of nieuwe resultaten van eigen onderzoek/werkzaamheden binnen het kennisnetwerk kenbaar te maken. Via de alumni wordt op deze wijze ook het werkveld bij de opleiding betrokken. Voorts is er contact met de diverse beroepenvelden via de beroepenveldcommissie (in oprichting) die de kwaliteit en civiele waarde van de opleiding mede bewaakt, aldus de instelling in het aanvraagdossier.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de instelling in voldoende mate voorziet in of ten minste van plan is te voorzien in het betrekken van alle belanghebbenden bij de kwaliteitszorg voor de opleiding. Docenten en studenten zijn - althans op papier - al institutioneel en procedureel betrokken bij het proces van kwaliteitszorg. Voor alumni gaat dit op den duur ook het geval zijn.

Het beroepenveld is bij de ontwikkeling van de voorgedragen opleiding al vrij intensief betrokken geweest in de figuur van de Beroepenveldcommissie i.o., maar tot een formalisering van die betrokkenheid is het tot op dit moment nog niet gekomen.

Het panel vindt dat de instelling van een formalisering en institutionalisering van de betrokkenheid van het werkveld meer werk zou dienen te maken door enerzijds de status 'in oprichting' voortvarend tot een definitieve te maken en door anderzijds (en even voortvarend) de samenstelling ervan te verbreden met vertegenwoordiging uit de disciplines van logopedie, ergotherapie en verpleegkunde.

De instelling heeft bij gelegenheid van het locatiebezoek het belang van een actieve betrokkenheid van het werkveld (door participatie in de BVC) en van een representatieve samenstelling van de BVC met het oog op multidisciplinariteit en de verscheidenheid aan rollen die een afgestudeerde master Neurorevalidatie wordt geacht te kunnen vervullen, erkend. Zij heeft toegezegd werk te zullen maken van een - met het oog op de door de opleiding bestreken disciplines - representatiever samenstelling van de BVC.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 5.2 'Betrokkenheid' als voldoende.

4.5.3 Samenvattend oordeel onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

De systematische aanpak van en de betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en het beroepenveld bij de interne kwaliteitszorg beoordeelt het panel als voldoende. Daarmee krijgt onderwerp 5 'Interne kwaliteitszorg' als geheel een positieve beoordeling.

4.6 Conditie van continuïteit

4.6.1 Afstudeergarantie (facet 6.1)

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen.

Bevindingen

In hun streven naar samenwerking hebben het Instituut voor Paramedische Studies (IPS) en het lectoraat Neurorevalidatie en de Faculteit GGM van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen gezamenlijk geïnvesteerd in de totstandkoming van de opleiding. Het College van Bestuur van de HAN stelt zich, via de Faculteit en de directie van IPS, garant voor de uitvoering van de masteropleiding Neurorevalidatie en garandeert dat deelnemers aan het programma de gelegenheid wordt geboden de opleiding in haar geheel te doorlopen om daardoor de geldende eindkwalificaties te kunnen verwerven.

Overwegingen

Het panel heeft met instemming vastgesteld dat de instelling de afstudeergarantie, zoals verwoord in het aanvraagdossier, bereid is voluit gestand te doen. Ter gelegenheid van het locatiebezoek werd duidelijk dat het bestuurlijk management zelfs bereid is om - ook bij tegenvallende instroomcijfers - voor tenminste 5 jaar te garanderen dat ingestroomde studenten hun studie zouden kunnen afmaken. Er is de instelling veel aan gelegen de opleiding te realiseren en - vanwege het grote maatschappelijke belang daarvan - ook zo lang mogelijk te continueren. Het panel heeft waardering voor het commitment dat de instelling in dezen aan de dag legt.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 6.1 'Afstudeergarantie' als voldoende.

4.6.2 Investerings (facet 6.2)

De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding (inclusief voorzieningen) tot stand te brengen.

Bevindingen

De investeringen die door het IPS, het lectoraat Neurorevalidatie en de Faculteit GGM gedaan zijn voor de ontwikkeling van de opleiding zijn aanzienlijk te noemen, naar het oordeel van de instelling. Een aanzienlijk deel van de investeringen is besteed aan programmaontwerp op basis van verkennende onderzoeken, aan het macrodoelmatigheids-onderzoek, aan een blauwdruk van de opleiding en de omschrijving van het profiel van de

master Neurorevalidatie, aan het curriculum en het informatiedossier. De Faculteit GGM heeft te dien einde uren ter beschikking gesteld voor respectievelijk de projectleider, de inhoudelijke programmaleider (lector), secretariële ondersteuning, onderwijskundigen, inhoudsdeskundigen en leden voor de beroepenveldcommissie i.o. ter voorbereiding en uitvoering van het accreditatieproces. Bij facet 3.2 kwam een en ander al aan de orde. Indien de opleiding (van de kant van de NVAO) groen licht krijgt voor de start van de opleiding, dan zijn voldoende investeringen gereserveerd voor de werving van studenten, (gast)docenten, reservering van accommodatie en andere noodzakelijke voorzieningen, zo verzekert de instelling in het aanvraagdossier.

Overwegingen

Aan investeringen, in de vorm van uren ontwikkel- en voorbereidingstijd, heeft de instelling inmiddels reeds voor een totaal aan ruim K€ 252 besteed. Die besteding heeft geresulteerd in een programma dat in voldoende mate gereed is om per 1 september 2009 van start te kunnen gaan. Voor de werving van studenten en (gast)docenten, de reservering van accommodatie en andere noodzakelijke voorzieningen zijn namelijk voldoende verdere investeringen gereserveerd om het programma daadwerkelijk te kunnen gaan draaien, zo is van de kant van het programma- en bestuurlijk management, in aanvulling op het document 'Investerings- en Financiële Voorzieningen Masteropleiding Neurorevalidatie' (bijlage 13 bij het aanvraagdossier, p. 3), nog eens bevestigd. De instelling zal die nadere investeringen evenwel eerst doen als er een positief accreditatiebesluit van de NVAO zal liggen en de minister zal hebben besloten om het groene licht te geven voor de bekostiging van de opleiding. Het panel acht het alleszins begrijpelijk dat de instelling met de nadere investeringen wacht totdat duidelijkheid bestaat over accreditatie en bekostiging.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 6.2 'Investerings-' als voldoende.

4.6.3 Financiële voorzieningen (facet 6.3)

De financiële voorzieningen voor de gecalculerde negatieve resultaten zijn voldoende voor dekking van de aanloopverliezen.

Bevindingen

De kosten voor de opleiding worden gedekt uit collegegelden en door verwachte overheidsbijdragen.

Studenten betalen het wettelijk vastgestelde collegegeld voor het betreffende studiejaar, aldus de instelling.

Uit een bijgevoegde begroting (bijlage 13 bij het aanvraagdossier) blijkt dat bij de eerste leergang uitgegaan wordt van een groep van 25 studenten. De verwachting is dat bij dat aantal al een gering batig saldo bij de eerste leergang (= 2 studiejaar) kan worden geboekt. Bij een groeiend aantal inschrijvingen voor de master kan de opleiding tenminste kostendekkend, maar waarschijnlijk ook goed renderend worden.

De FGGM heeft voor de ontwikkeling en start van masteropleidingen een voorziening getroffen in haar begroting en stelt zich garant voor de financiering van de opleiding.

Uiterlijk 2 maanden voor aanvang van de opleiding wordt op basis van het ingeschreven aantal studenten besloten of de opleiding doorgaat. Het aantal studenten is gesteld op 25, zodat er voldoende deelnemers zijn en er vanuit verschillende neurologische omgevingen ervaringen ingebracht kunnen worden.

Overwegingen

Het panel heeft er, gezien de gezonde financiële situatie van de instelling, vertrouwen in dat eventuele aanloopverliezen kunnen worden afgedekt met de reserves die zij heeft opgebouwd en voor een deel ook uitdrukkelijk heeft geormerkt voor eventuele aanloopverliezen bij nieuwe masteropleidingen.

De instelling is zich ervan bewust dat de kans zich kan voordoen dat de reële inkomsten uit de opleiding (de eerste jaren) achter zullen blijven bij de geraamde inkomsten. Dat risico is de instelling niettemin bereid te lopen, in het bijzonder met het oog op de belangen die met het tot stand komen van de opleiding zijn gediend.

Conclusie

Het panel beoordeelt het facet 6.3 'Financiële voorzieningen' als voldoende.

4.6.4 Samenvattend oordeel onderwerp 6 Condities van continuïteit

De facetten 'afstudeergarantie', 'investeringen' en 'financiële voorzieningen' beoordeelt het panel als voldoende. Daarmee krijgt onderwerp 6: 'Continuïteit' als geheel een positieve beoordeling

5 Overzicht advies

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van het panel uit hoofdstuk 4 weer.

Onderwerp	Oordeel	Facet	Oordeel
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 Domeinspecifieke eisen	V
		1.2 Master	V
		1.3 Oriëntatie hbo	V
2 Programma	V	2.1 Eisen hbo	V
		2.2 Relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 Samenhang programma	V
		2.4 Studielast	V
		2.5 Instroom	V
		2.6 Duur	V
3 Inzet van personeel	V	3.1 Eisen hbo	V
		3.2 Kwantiteit	V
		3.3 Kwaliteit	V
4 Voorzieningen	V	4.1 Materiële voorzieningen	V
		4.2 Studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 Systematische aanpak	V
		5.2 Betrokkenheid	V
6 Conditie van continuïteit	V	6.1 Afstudeergarantie	V
		6.2 Investerings	V
		6.3 Financiële voorzieningen	V

V = voldoende

O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Voorzitter: *drs. C.W. van Seventer*

Chris van Seventer (1941) is momenteel toezichthouder bij verschillende maatschappelijke organisaties. Hij is voormalig vice-voorzitter van het College van Bestuur van de Open Universiteit Nederland in de periode 1985-1997 en was voordien algemeen directeur van de SVO (Stichting voor Onderzoek van het Onderwijs), die tot 1996 verantwoordelijk was voor de nationale programmering en subsidiëring van het onderwijsonderzoek.

De heer Van Seventer heeft veel ervaring met visitatie- en auditprocessen, nationaal maar ook internationaal, onder meer als lid van verschillende accreditatiecommissies en als voorzitter van deskundigenpanels in het kader van Tno-procedures voor de NVAO. Op grond van een en ander bezit de heer Van Seventer ruime audit-deskundigheid

Panellid: *dr. J. Buurke*

Jaap Buurke (1958) studeerde Fysiotherapie aan de Academie voor Fysiotherapie te Enschede. Hij rondde deze studie in 1982 af en is sedert 1985 als fysiotherapeut aan het Revalidatie Centrum 'Het Roessingh' verbonden bij de afdeling Fysiotherapie. Vanaf 1991 werd hij voor 50% van de tijd gedetacheerd bij het huidige Roessingh Research & Development. Daar kreeg hij de mogelijkheid om zich als wetenschappelijk onderzoeker te scholen en zich te verdiepen in de bewegingsanalyse. Binnen het ZonMw programma startte hij in 1999 met zijn promotieonderzoek "Herstel van lopen na een CVA".

Momenteel is hij als senior onderzoeker werkzaam bij Roessingh Research & Development binnen het cluster Non-Invasive Assessment of Neuromuscular Function(ing). Hier werkt hij aan de projecten, "Weke delen chirurgie bij CVA patiënten", "FES for Footdrop in Hemiparesis" (NIH, USA) en, in samenwerking met de Universiteit Twente, aan het project "Effect van revalidatie hulpmiddelen op het evenwicht bij CVA patiënten" (ZonMw). Daarnaast maakt hij deel uit van de projectgroep 'Innovatiecentrum voor Revalidatietechnologie'.

Panellid: *Prof. dr. E. Kerckhofs*

Eric Kerckhofs (1955) promoveerde tot doctor in de revalidatiewetenschappen en kinesitherapie (1995) aan de Vrije Universiteit Brussel en behaalde aan dezelfde instelling het masterdiploma klinische psychologie (2005). Hij is als voltijds hoofddocent verbonden aan de opleiding revalidatiewetenschappen en kinesitherapie van de VUB en staat in voor het onderwijs en onderzoek op het gebied van de neurologische revalidatie. Hij is ook oprichter/coördinator van een master-na-masteropleiding Neurologische Revalidatie aan de VUB. Zijn onderzoeksgebied situeert zich op het grensgebied tussen de neurologische revalidatie en de neuropsychologie. Actuele onderzoekslijnen zijn ondermeer het impliciet leren door parkinsonpatiënten, de relatie tussen copingstijl en levenskwaliteit van neurologische patiënten, robot-geassisteerde looprevalidatie van patiënten met dwarslaesie.

Secretaris: *mr. dr. Th.L. Bellekom*

Theo Bellekom (1949) is directeur van adviesbureau Ars Docendi te Wassenaar(NL). Hij verricht in dat verband naast (advies)werkzaamheden ten behoeve van de NVAO onder meer ook juridisch gekwalificeerd werk in de functie van rechter-plaatsvervanger (Rechtbank Den Haag) en als lid en (vice)voorzitter van enkele bezwaarschriften- en klachtencommissies (o.a. van de gemeente Teylingen en de Universiteit Leiden). Hij was

van 1974 tot 2003 als universitair (hoofd)docent Staats- en bestuursrecht verbonden aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Hij is in 1987 aan die universiteit cum laude gepromoveerd.

Alle panelleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheidsverklaring ingevuld en ondertekend, die in het bezit is van de NVAO

Procescoördinator: *drs. N. Pronk*

Niek Pronk is beleidsmedewerker bij de NVAO

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 6 oktober 2008 voor de toetsing van de nieuwe hbo-opleiding Master Neurorevalidatie, van Hogeschool Arnhem Nijmegen

Locatie: Vestiging van de FGGM aan de Kapittelweg 33, 6525 EN Nijmegen,
Zaal: C 312

Programma:

09.00 - 09.45 uur: Ontvangst panel / intern beraad en bestudering ter inzage gelegde stukken

09.45 – 10.45 uur: Sessie 1 - Gespreksronde met het programmamanagement en het bestuurlijk management

[Redacted text block]

10.45 – 11.00 uur pauze

11.00 – 12.00 uur Sessie 2 - Gespreksronde met de Beroepenveldcommissie/ vertegenwoordigers van het beroepenveld

[Redacted text block]

12.00 - 12.30 uur Bezichtiging onderwijsruimten en mediatheek

12.30 - 13.15 uur Lunch en intern beraad panel (besloten)

13.15 - 14.45 uur Sessie 3 - Gespreksronde met (kern)docenten en programmaverantwoordelijken

[Redacted text block]

14.45 -15.00 uur	pauze
15.00 - 15.15 uur	Sessie 4 – tweede gespreksronde met het opleidings- en bestuurlijk management (was als facultatieve gespreksronde voorzien, maar er is geen gebruik van gemaakt)
15.15 - 16.30 uur	Afsluitend intern beraad van het panel

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

I. Informatiedossier instelling en bijbehorende stukken/bronnen

* *Master Neurorevalidatie Nijmegen, Informatiedossier NVAO*, Toets nieuwe opleidingen HAN, 2008 [66 pp.]

* 13 Bijlagen bij het *Informatiedossier*, te weten: (1) Adviesrapportage Masteropleiding Neurorevalidatie; (2) Macrodoelmatigheid van de opleiding Master Neurorevalidatie; (3) Overzicht van betrokken personen bij het initiatief en de ontwikkeling van de Masteropleiding; (4) Neurorevalidatie binnen de paramedische domeinen. Aanvraag voor een lectoraat annex kenniskring FGGM, Instituut Paramedische Studies (en Instituut Sport en bewegingsstudies); (5) Eindkwalificaties Master Neurorevalidatie; (6) Beroepscompetentieprofiel Master Neurorevalidatie; (7) Toetsplan Master Neurorevalidatie; (8) Masterproof Masteropleiding Neurorevalidatie; (9) Reglement functionerings en beoordelingsgesprekken; (10) HAN Kwaliteitszorg: Kader en instrumenten Masteropleidingen; (11) Reglement Beroepenveldcommissie Masteropleiding Neurorevalidatie; (12) Blauwdruk opleiding Master Neurorevalidatie; (13) Investerings en financiële voorzieningen Masteropleiding Neurorevalidatie [totaal 180 pp.]

* <http://www.han.nl/start/corporate/over-de-han/missie>: i.v.m. missie en strategie van de instelling.

II. Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- * Cv's betrokken docenten, programmamaverantwoordelijken en werkveldcommissieleden
- * Handboek onderwijs & examenzaken
- * Onderwijs en Examen Reglement
- * (Concept) *Opleidingsstatuut Masteropleiding Neurorevalidatie 2009-2011* [78 pp.]
- * (Wekenoverzicht) *Curriculum Master Neurorevalidatie*
- * (Concept) *Kwaliteitszorgplan Masteropleiding Neurorevalidatie*, HAN 2008 [23 pp.]
- * *Onderzoeksvaardigheden binnen de Masteropleiding Neurorevalidatie*, HAN 2008 [9 pp.]
- * (Concept) *Leerarrangementen OWE 1: Verdieping* [24 pp.]
- * (Concept) *Leerarrangementen OWE 2: Specialistische Kennisontwikkeling* [14 pp.]
- * (Concept) *Leerarrangementen OWE 3: Organisatie van zorg* [9 pp.]
- * *Studiehandleiding voor de Masterproof*, Masteropleiding Neurorevalidatie [8 pp.]
- * *Studieloopbaanbegeleiding Masteropleiding Neurorevalidatie* [23 pp.]

III. Overige documenten

- * *Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs*, NVAO 14 febr. 2003
- * *Handreiking aanvraag Toets Nieuwe Opleidingen Hoger Onderwijs*, NVAO 15 juni 2005
- * *Notitie 'Panel: samenstelling, taakstelling en werkwijze panel'*, NVAO 13 juli 2006

nederlands- vlaamse accreditatie organisatie

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
BCP	Beroepscompetentieprofiel
BVC	Beroepenveld Commissie
BVCio	Beroepenveld Commissie in oprichting
CvB	College van Bestuur
CVA	Cerebro Vasculair Accident
EBP	Evidence Based Practice
EC	Examencommissie
ECTS	European Credit Accumulation and Transfer System
FGGM	Faculteit Gezondheid, Gedrag en Maatschappij
HAN	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
HAN Scholar	Digitale leeromgeving Masteropleiding Neurorevalidatie
HAN SIS	Digitaal Student Informatie Systeem
HAN DPF	Digitaal Portfolio
HANovatie	De innovatiesite van de HAN
hbo	hoger beroepsonderwijs
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
IPS	Instituut Paramedische Studies
IVS	Instituut Verpleegkundige Studies
KBA	Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
ma	master
MNR	Master Neurorevalidatie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OWE	Onderwijseenheid
POP	Persoonlijk Ontwikkelingsplan
SBU	Studiebelastinguren
SLB	Studieloopbaan Begeleiding
wo	wetenschappelijk onderwijs
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op toetsing van de nieuwe hbo-master Neurorevalidatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer # 2960